

Samvirke

NR. 6, 1958
1. APRIL

EN 10.000 KR. QUIZ-VINDER udtalte til pressen: „Pengene skal i hvert fald ikke i banken – foreløbig skal de ligge under min hovedpude.“ Hvad mener DE om det? – KIKKELYTTER.

En quiz-deltager er jo som regel kun ekspert inden for et afgrænset område. Derfor kan vi uden at fornærme omtalte quiz-vinder sige, at med hensyn til pengeanbringelse – da er vi de klogeste: selvfølgelig skal pengene i banken – de vil jo genere den gode nattesøvn, hvis de ligger under hovedpuden!

Opfordret af quiz-vinderens – sikkert spøgefulde – bemærkning om hovedpuden skal vi imidlertid benytte lejligheden til at understrege både det uhensigtsmæssige og det risikable ved at ligge inde med flere kontanter – hvad enten det er i pengeskab, tegnebog eller strømpeskift – end absolut nødvendigt. Så længe pengene ligger under hovedpuden, er de en død kapital uden nogen som helst nytte. Pengenes plads er i banken. Her er de i sikkerhed, her forøges de med høje renter, og herfra lånes de ud til gavn for samfundet, til fremme af produktion og beskæftigelse – indtil man en dag selv vil disponere over dem.

Drejer det sig om penge-

KAN MAN KØBE ANDELE I ANDELSBANKEN?

Ja, De kan som nævnt i vort svar i sidste nummer til „En gammel kunde“ henvende Dem på en hvilken som helst af bankens 140 pladser og købe andele for et nærmere angivet beløb. Bankens andelskapital er på godt 40 mill. kroner, og tegningen af andele fortsætter, indtil kapitalen når op på 50 mill. kroner.

Andelene – eller andelsbrevene – fås i stykker på 100, 500, 1000 og 5000 kroner og betales med deres pålydende værdi + 1 % til stempel. Det årlige udbytte må ifølge bankens vedtægter ikke overstige 6 %. Siden 1929 har banken hvert år givet højest tilladte udbytte; men til trods for denne gode forrentning af andelskapitalen og til trods for, at bankens reserver er vokset og nu udgør et lige så stort beløb som andelskapitalen, altså tilsammen 80 millioner kroner, har prisen på andelene ikke ændret sig, idet man til stadighed har kunnet tegne nye andele til pari kurs.

Det vil ganske givet være en fornuftig investering at købe andele i Andelsbanken, ikke alene får De – som nævnt – en høj rente af Deres penge, men disse penge vil igen blive investeret og komme erhvervslivet til gode i form af lån og kreditter til produktive formål.

tal med

ANDELSBANKEN

LANDET RUNDT

PASKELAM. Påske og lam hører sammen. Nogle foretrækker lam-mene i veltilberedt stand på middagsbordet. Andre synes, at de er allersødest, når de i forårssolen tumler sig omkring deres mor.

FJER I HATTEN. En dansk journalist, Jens Bjerre, er blevet optaget i den internationale blå bog *Who is who* sammen med så prominente danskere som Niels Bohr og Victor Borge. Bjerre har gennemført seks omfattende filmekspeditioner til eksotiske egne, og hans film og bøger herfra har opnået megen anerkendelse i store dele af verden. For nylig vendte Bjerre hjem fra Kalahariørkenen i Sydvestafrika, hvor han besøgte buskmænd, og her viser han deres våben: buer og forgiftede pile.

FINGERNEM. Det tog den 14-årige Svend Åge Søberg Petersen, Morud på Fyn, kun tre uger at lave dette miniature-tærskewerk, der er en tro kopi af hans fars. Motoren fra et kasseret hårtøringsapparat er drivkraft, og tærskewærket er forsynet med presser, avnblæser og andre finesser.

FORSIDEN

Æg er påskens festlige symbol. Det kan være af chokolade og flot dekoreret som det, damen på forsiden er ved at pynte, men lad nu ikke tænderne løbe for meget i vand; takket være de høje afgifter, og fordi ægget er rent håndarbejde, ligger det i en for almindelige mennesker ret utilgængelig prisklasse. Nu er alle æg som bekendt ikke af chokolade, hvilket ud-dybes nærmere på side 18 og 19 af en nyfødt påskekylling, der netop har lært at stå på egne ben.

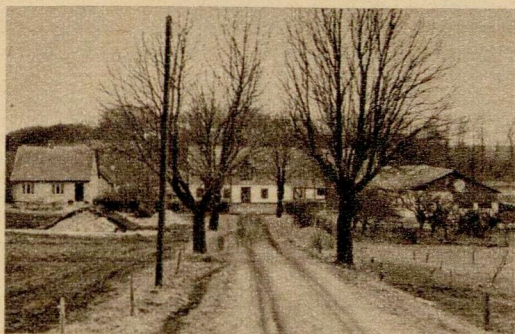
DANMARKS MINDSTE. Lyngby central i Thy har kun syv abonnenter. Centralen, der er Danmarks mindste, skulle egentlig have været nedlagt, men faren blev afværget til alle abonnenters store tilfredshed, for i den tyndt befolkede egn er en lokal central af stor vigtighed. Centralbestyrer fru Nielsen kender nemlig alle og kan give eller tage imod besked, hvis en abonnent ikke er hjemme!

GODT KØB. Her er det klædeskab, som møbelhandler Jensen, Østved ved Roskilde, købte for seks kroner på en dødsboauktion, og som bagefter viste sig at skjule 6.000 kr. Jensen afleverede pengene til skifteretten, der derefter fandt yderligere 56.000 kr. i afdødes gemmer.

UNDER VAND?

Der er planer om ved opstemning af Odense å at skabe en 12 km lang sø, der skal være vandreservoir for Odense. Iså fald kommer denne gård i Stenløse til at ligge på bunden af søen.

SYR ALTERTÆPPE. I Aale ved Skanderborg er byens damer i gang med et enormt stykke korsstingsarbejde. Det skal blive til et nyt altertæppe, og det er en så nøje kopi af altertæppet i den danske kirke i Paris, som det er muligt, idet man har lånt tegningerne af tæppets skaber, arkitekt Tyge Hvass, København. Her er de flittige Aale-damer forsamlet til en af deres syaftener i præstegården.

BIL SOM GEVÆR. Chauffør E. Rasmussen, Vester Egen på Nordfyn, har nedlagt to ræve i samme „skud“. I en skov løb rævene i skøn samdrægtighed ud foran Rasmussens bil og var dræbt på stedet!

DET KOSTER 40 ØRE AT SÆLGE VARER FOR EN KRONE

MAN KAN undertiden blive noget forskrækket, når man hører, hvad en vare koster – og så tilfældigvis véd, hvad producenten har fået for den. Tænk, at den bliver så meget dyrere undervejs frem til forbrugeren!

Nu er dette også i mange tilfælde en lang vej. Endnu sælges der ganske vist mange steder mælk „ved stalddøren“, og de gamle håndværksfag er også for en stor del indrettet, som de har været det gennem århundreder, men selv hos skomageren og skræderen er der kommet en butik ind i billedet, med deraf følgende salgsomkostninger. For langt de fleste varers vedkommende er der skudt adskillige handelsled ind mellem producent og forbruger. Og det koster jo alt sammen.

Men *hvad* koster da denne varefordeling?

Ja, det kommer naturligvis an på, hvilken slags varer man har i tankerne, og hvor man vil købe dem. Der er særlig mange importvarer, som går gennem det ene grossistled efter det andet – og det fordyrer! Der er varer, som bliver dyrere,

bare fordi omsætningshastigheden er ringe, således at de skal ligge længe på lager. Og der findes på den anden side standardvarer, som er genstand for en rationel fordeling og hurtig omsætning. Der behøver fordelingsomkostningerne ikke belaste prisen synderligt – og det behøver de i det hele taget ikke, hvor fordelingsapparatet er rationelt indrettet, arbejder i stordrift og ikke er indstillet på at pine den højest mulige avance ud af forbrugerne.

Man behøver ikke at gå længere end til vore almindelige fødevarer for at se, hvor vidt forskellige forholdene er.

Smør bliver ifølge statistiken rundt regnet 80–90 øre dyrere pr. kg fra mejeri til butiksdisk, altså 15–20 procent. For margarine er detailhandelens fortjeneste omkring 40 øre pr. kg, hvilket svarer til 13 procent.

Men for andre varer er der en større forskel. Et kilogram fuldfed ost er gennemsnitligt 2,38 kr. eller 70 procent dyrere i butikkerne, end mejeriernes notering angiver. Og en liter mælk bliver meget nær fordoblet i pris fra stalddøren til forbrugers gadedør.

Netop sådanne ting fortæller imidlertid, hvor svært det er at gøre regnestykket retfærdigt op – for der er jo her ikke tale om helt uforandrede varer. Mælken skal f. eks. behandles på forskellig måde og tappes på rengjorte flasker. Den slags ting er i virkeligheden led i *produktionen* af de færdige varer, som forbrugerne ønsker at købe – men overfladisk set kommer udgifterne herved på *varefordelingens* konto.

Man kan imidlertid skaffe sig et mere

almindeligt overblik, f. eks. ved at gøre det op for samfundet som helhed. Og så vil det vise sig, at af hver krone vi i 1956 gav ud til vort private forbrug, gik de 40 øre til betaling for varenes fordeling, transport og forhandling. Der er altså 60 øre tilbage til at betale de egentlige produktionsomkostninger med.

De 40 øre af hver krone er på én gang mere og mindre, end det tidligere har været! I det sidste førkrigsår, 1938, viser et tilsvarende regnestykke, at 45 øre af hver brugt krone gik til at betale for varefordeling og -transport. Det var altså mere end nu. I 1949, da vi endnu havde pris- og avancekontrol, var det tilsvarende tal helt nede på 36 øre. I 1952 var det steget til knap 39 øre.

Er det nu lidt eller meget, når 40 øre af hver krone går til salgsapparatet, 60 øre til selve produktionen?

Det er jo givet, at des mere specialiseret de forskellige menneskers arbejde bliver, og jo flere forskellige slags varer vi ønsker at købe – des stærkere udvikles også hele det apparat, der transporterer, fordelar og sælger varerne. Se blot: Endnu i 1911 var kun de 17 af hver 100 arbejdende danskere beskæftigede i distributions-erhvervene – nu er det 24.

Dette er naturligvis en udvikling, der koster penge; og det er en del af den pris, vi må betale for vor levestandards fortsatte stigning. Men det er nok alligevel værd at se til, at denne pris bliver så lav som muligt. Rationalisering og begrænsning af omkostningerne er fuldt så vigtig indenfor distributionen, som indenfor produktionen.

HVEM ER LADT I STIKKEN?

DET ER jo med rent utrolig fart, udviklingen i disse år skrider frem indenfor teknik og produktion. Mange har gjort sig tanker om, hvorvidt mennesket selv kan følge med. I én henseende – i hvert fald – kan det knap nok: *Det er som forbruger.*

Fhv. handelsminister Lis Groes erklærer i en artikel i *Kooperationen*, at medens man ofrer store anstrengelser på et stadig mere fuldkomment produktions- og fordelingsapparat, så har man til dato

ladet forbrugerne helt i stikken – ja værre endnu: Overfor stadig stærkere organisationer, der gennem pris- og produktionsaftaler søger at beherske markedet, står forbrugeren – som dog er al produktions og fordelings endemål – svag og uorganiseret. Den samfundsmæssige støtte, der naturligt skulle tilfalde forbrugeren, udeligger ganske. Forsøger man med en monopollov, en mælkelov eller en næringslov at lade forbrugerinteresserne stå i forgrunden, så kan man være sikker på meget omgående at modtage en samlet protest fra det danske erhvervslivs organisationer.

Forbrugeren er en overset faktor i dagens økonomi, mener fru Lis Groes. Spørgsmålet om *dygtiggørelse af forbrugeren* må tages op, hvis den jævne forbruger skal få tilstrækkelig fordel af den tekniske udviklings stormskridt. Varekundskab, pris- og kvalitetsbedømmelse må med ind i skolerne. Forbrugernes markedsorientering må udbygges, bl. a. med udsendelse af regelmæssige prisoversigter. Mere udbredt standardisering af varerne

er en vigtig metode til billiggørelse og overskuelighed. Næringslovens og sundhedsvedtægternes regler må moderniseres, så det kan blive lettere at være forbruger. Reklamen, hvortil der anvendes cirka 450 millioner kroner om året, burde mødes af købsbevidste forbrugere, der lokkes af kendsgerninger, men frastødes af selvros og fraser.

For at nå frem hertil er en meget bedre forbrugeroplysning nødvendig; fru Lis Groes foreslår med henblik herpå en konsulentuddannelse på linie med, hvad der nu er gennemført for industri og handel. Og sagen rækker videre endnu. Forbrugeroplysning er et bredt virkefelt, og skal opgaven lykkes, må både samfundet, forbrugernes egne organisationer og virksomheder og – i det omfang dette er muligt – private erhvervsvirksomheder forstærke arbejdet hermed. Der er meget at indhente, hvis ikke forbrugeren skal blive sejlet uhjælpeligt agterud af samfundsøkonomiens anden side, produktions- og fordelingsteknikkens vældige fremskridt.

115.000 EKSTRA FORBRUGERE

1940'ernes store fødselskulde træder netop i disse år ind i forbrugernes kreds. Der melder sig jo til stadighed nye og unge forbrugere på det danske marked; men i årene 1942-48 fødtes 115.000 flere børn end normalt, og nu er de ved at komme i den alder, hvor man begynder at foretage selvstændige indkøb og at efterspørge ganske bestemte varer.

Den almindelige stigning i indkomsterne, som har præget vort samfund i de seneste årtier, har ikke mindst gjort sig gældende for netop de unge i erhvervslivet. De unge har også fået mere fritid til at bruge deres penge i, end tilfældet var for blot få år siden. Og endelig har de seneste årtiers udvikling frembragt en lang række varer, som har ganske specielt bud til de unge.

En undersøgelse har fornylig vist, at 86 procent af de unge mellem 14 og 19 år

har selvstændige indtægter af en eller anden slags. 40-50 procent af de unge mænd kunne tænke sig for disse penge at købe motorcykel, knallert, radioapparat eller pladespiller. Halvdelen af dem har allerede fotografiapparat og er altså kunder til supplerende udstyr, film o. lign.; en meget stor del af de unge viser sig også at være interesseret i at købe ting som både og lejrudstyr. Læg hertil de unges specielle ønsker i retning af møbler til deres værelse, tøj og fodtøj, læsning og underholdning; de 115.000 ekstra forbrugere, som i disse år melder sig på det danske marked med deres købedygtige og særprægede efterspørgsel, kan man virkelig ikke lukke øjnene i for.

Brugsforeningsbevægelsen kan vel kun skabe den fornødne kontakt med ungdommen derved, at man viser, at ungdommen også har brug for brugsforeningerne. I et par artikler har Det kooperative Fællesforbunds blad *Kooperationen* rejst spørgsmålet, om man ikke kommer de mange unge bedst i møde ved at tale til dem netop i deres egenskab af forbrugere. Det er endnu alt for få unge, der køber knallert, møbler, lejrudstyr, tøj o. s. v. i brugsforeninger eller andre andelsvirksomheder.

Spørgsmålet om ungdommens specielle forbrug må naturligvis ses i sammenhæng med den stigende andel, som udvalgsvarerne og de varige forbrugsgoder udgør i enhver families budget - en udvikling, som brugsforeningsbevægelsen allerede har været opmærksom på og truffet foranstaltninger til at følge op. Stilmanmagasinerne med deres betydelige vareudvalg, nyordningen af magasin Anva og FDBs camping-katalog, der fulgte med Samvirke nr. 5, er alle eksempler herpå.

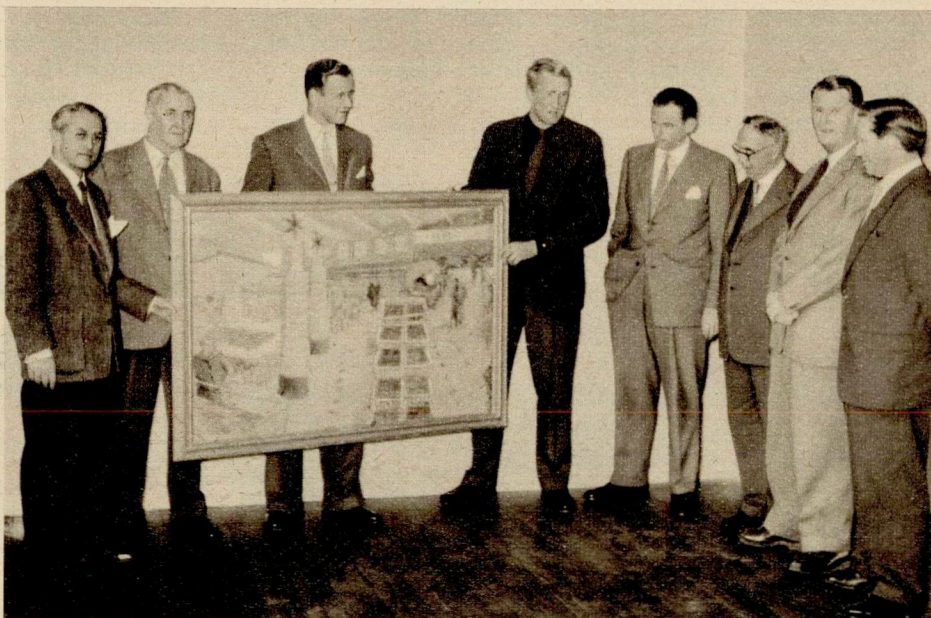
Man kan også på anden måde komme ungdommen i møde netop ved at tale til dens særlige behov. Det behov, som større børn og unge har for at samles om udøvelsen af forskellige interesser i deres fritid, er således et ganske specielt „forbrugs“ område, som brugsforeningerne endnu kun enkelte steder og i begrænset omfang er begyndt at interessere sig for. Det var vel tænkeligt, om man på andelsbevægelsens idégrundlag kunne skabe foretagender, hvor de unge kunne samles i deres fritid og selv have indflydelse på og medansvar for ledelsen. Måske ligger der her en opgave af betydning også for ungdommens tilegnelse af den i egentligste forstand demokratiske idé, som er grundlag for hele andelsbevægelsen.

EN MALER SER PÅ EN MODERNE BRUGS

En moderne brugsforening er jo et kunstnerisk motiv lidt uden for det ordinære. Maleren *Flemming Bergsøe* har imidlertid nylig bevist, at det ikke behøver at være motivets skyld. Han har malet et interiør fra HBs supermarked på Ålekistevej i København og løst opgaven, så billedet virkelig siger noget kunstnerisk værdifuldt om dette træk i vor tids hverdag.

Maleriet blev fornylig overrakt HB som en lidt forsinket 40 års fødselsdagsgave fra FDB. Formanden for FDB, professor *P. Nyboe Andersen*, hyldede fødselaren, og direktør *Kaj Nielsen* takkede på HBs vegne.

Billedet er nu ophængt i HBs hovedsæde og placeret, så personalet dagligt kan glæde sig over kunstværket.

DA GAVEN BLEV OVERRAKT. - Fra v. arkitekt Poul Hansen, FDB og lederen af FDBs arkitektafdeling, M. K. Michaelsen, førstedirektør Ebbe Groes, FDB, maleren *Flemming Bergsøe*, formanden for FDB, professor *P. Nyboe Andersen*, formanden for HBs repræsentantskab, direktør *Fr. Dalgaard*, HBs formand, direktør *Kaj Nielsen* og direktør *J. Thygesen*, HB.

BLENDAPAKNINGEN. Davreæskan, cirkelkaffeposen og varebæreposen med cirkelkaffepigen foruden andre smukke emballager fra FDB bliver nu museumsgenstande. FDB har nemlig fra det fornemme Victoria & Albert Museum i London modtaget en ærefuld opfordring til at sende

et udvalg af emballage til udstilling, og som svar herpå er de farvestrålende emballager, vi alle kender fra vore brugsbesøg, nu sendt til det engelske museum.

JUBILÆER I FDB. Forvalter *N. O. Nielsen*, isenkram, København, fejrer 50 års jubi-

læum den 1. april. Samme dag har maskinmester *Tbs. Christensen*, FDB, København, og bogholder *Morten Jensen*, FDBs Viby J. fabrikker, 25 års jubilæum.

FDBs bestyrelses næstformand, forstander *Frode Aagaard*, har - efter at sognerådsmedlem

Jobs. Hansen, Taars, har trukket sig tilbage som medlem af bestyrelsen for Selskabet for Institutionsbyggeri i Danmark - påtaget sig dette hverv.

MLU har indkaldt sin årlige generalforsamling til afholdelse den 8. og 9. maj i København.

den 11. maj 1858 blev „Nordstjernen“ føjet til stjernebanneret, idet Minnesota-territoriet optoges som USA's 32. stat. I anledning af 100 års-jubilæet fortæller artiklen her om danskerne indsat i Minnesota, der altid har været et „lille Skandinavien“ i Amerika.

EN VINTERDAG i 1874 stod en dansk nybyggerkone grædende uden for butikken i udvandrerkolonien Clarks Grove i Minnesota. Hun græd, fordi butiksbestyrelsen kun ville give 10 cents kiloet for det smør, hun havde afleveret . . .

Mange emigranter har været ude for mere katastrofale hændelser, men alligevel fortjener den lille episode at blive erindret nu, da Minnesota fejrer sit 100 års jubilæum som stat. Den gav nemlig anledning til det første forsøg med dansk mejeridrift, og dermed startedes den udvikling, som i løbet af 2-3 generationer har gjort Sioux-indianernes jagtmarker til smørstaten.

Statsminister H. C. Hansen og repræsentanterne for de andre skandinaviske lande kan tage af sted til jubilæumsfestlighederne i tryk forvisning om at komme til et samfund, hvor skandinavernes indsats værdsættes højere

end noget andet sted uden for hjemlandene.

Svenskere, nordmænd og danskere, hedder det i Minnesotas officielle historieskrivning, *har ryddet Minnesotas jord, opbygget dens landbrug og mejeribrug, lagt dens jernbaner, skabt mange af dens skoler, organiseret og oparbejdet dens andelsforetagender og bidraget på fremragende vis til statens kulturelle og industrielle liv . . .*

Skandinavernes antal er også meget anseligt. I lange perioder udgjorde dansk-, norsk- og svenskfødte personer en tredjedel af statens samlede indbyggertal, og det er stadig sådan, at halvdelen af de Minnesota-borgere, som er født uden for USA, stammer fra Skandinavien.

Danskerne var altid meget færre i tal end emigranterne fra de to brødrefolk. På højdepunktet, d.v.s. i 1920, boede der knapt 17.000 danskfødte personer i Minnesota, men f. eks. seks gange så mange svenskere og fem gange så mange nordmænd. Desuden har danskerne gennemgående været mere indstillet på at blive amerikanere. Vel huskede de det gamle land, byggede højskoler, børneskoler og samledes i danske menigheder, men det var slet ikke som i den norske emigrantmenighed, hvor man en gang drøftede at putte en smule engelsk ind i det

Det gadeparti, som her ses fotograferet med 35 års mellemrum, er utvivlsomt Minnesotas berømteste, hovedgaden i Sauk Center, som Sinclair Lewis beskrev i romanen „Main Street“, der gjorde ham til USA's første nobelpristager i litteratur. Det øverste billede er taget i 1920 – det år, Lewis skrev bogen – det andet i 1955. De sidste rester

Danskere gjorde Sioux AMERIKAS

gammelnorske gudstjenestesprog, men afviste det med den motivering, at også kommende generationer af norsk-amerikanere skulle lære evangelierne på *det sprog, frelseren selv brugte.*

Danskernes evne til samvirke viste sig i højere grad på det praktisk-økonomiske område. Det er først og fremmest deres skyld, at Minnesota i dag er U.S.A.s førende smørproducent

altid tørre fødder i

BRUGSENS

gummistøvler

GUMMI ARBEJDSKO

Dess. 39-15 sort og dess. 39-165 brun. En solid arbejdssko med tåforstærkning, ideel til markarbejde. Str. 36-39 kr. 9,15, str. 40-48 kr. 10,45.

HERRESTØVLE

Dess. 5018 sort. Støvle i moderne facon, med slidstærke formstøbte såler. Str. 40-48 kr. 28,15.

BØRNESTØVLE

Dess. 88115 sort og dess. 88165 brun. Børnестøvle i prima udførelse med tåforstærkning. Str. 24-27 kr. 10,70, str. 28-31 kr. 13,00, str. 32-35 kr. 15,05, str. 36-42 kr. 17,45.

DAME-RUSSERSTØVLE

Dess. 182-11 sort og dess. 182-61 brun. Dame-Russerstøvle i sort eller brun lak med riflet besætning. Str. 34-35 kr. 19,90, str. 36-42 kr. 22,70.

og så får De endda dividende i Brugsen
FÅS OGSÅ I FOX-MAGASINERNE, MAGASIN ANYA OG STILMAN

af pioner-tidens tømmerhuse er forsvundet i mellemtiden, og bortset fra navnene minder sceneriet nu påfaldende om en dansk provinsby-gade. Sauk Center var Lewis' barndomsby, og hans skildring af den er så ubarmhjertig, at hans ry som forfatter først slog igennem på den egn, da han havde fået nobelprisen.

-indianernes land til SMØRSTAT

og den stat, hvor andelsbevægelsen er stærkest udbredt.

Derfor er det berettiget at nævne Clarks Grove. Her opstod nemlig det første andels-mejeri. Dets egentlige grundlægger var en af de mange markante personligheder blandt de danske pionerer, baptistpræsten L. Jørgensen Hauge. Han havde været med at grundlægge en række nybyggerkolonier i de midtvestlige stater og deriblandt Clarks Grove, hvortil han kom på sin bryllupsrejse.

Synet af den grædende kone ved butiksdøren fik ham til at skaffe det første primitive mejeriudstyr til bygden, men et virkeligt mejeri efter vore dages begreber – og et andelsmejeri – blev det først 15 år senere. Hauge havde da været en tur i Danmark. Egentlig rejste han hjem for at dø, men han kom sig, og under rekreationen på Fyn fik han rigtig øjnene op for mejeridriftens muligheder. Han tog tilbage til USA, hvor selv hans prædikener nu drejede sig om smør.

Eksemplet slog så voldsomt an, at man 17 år senere talte 600 andelsmejerier i Minnesota. På de fleste af dem fandt man danske mejerister, danskere var ledende ved gennemførelsen af en mejerikonsulent-ordning, danskere skrev og oparbejdede en fagpresse for Minnesotas mejeribrug, kontrolforeninger oprettedes efter dansk mønster o.s.v.

Den første førstepremie for smør udsat af de amerikanske smørproducenters sammenslut-

ning blev vundet af en dansker. Det var en tidligere jysk stor-agrar, baron Ludvig Bille-Brabe, som også var kendt for sine umådelige kræfter. Han kunne rette en hestesko ud med de bare næver og modtog talrige tilbud fra cirkusdirektører. Baron af-slog dog – så vidt man kan se med nogen vemod – da han, som han forklarede, havde lovet sin moder aldrig at plette familienavnet ved at slå ind på nogen „kunstnerisk“ løbebane.

Fra mejeribruget bredte andelsbevægelsen sig til alle de områder, hvor den har gjort sig gældende i Danmark, samt til endnu nogle felter. Telefonnettet i de fleste af Minnesotas landdistrikter blev således opbygget på andelsbasis, og det var i denne stat, andelsbevægelsen allerede i 1951 optog den konkurrence med de store olieselskaber, som nu er ved at brede sig til Europa.

En amerikansk historiker mener at have konstateret, at de danske emigranternes succes i U.S.A. for en stor del beror på, at der „var få kærlinger imellem dem“. I Minnesota blev dette ry bekræftet, allerede mens indianerne var ubestridte herrer over landets skove og sletter. En 23-årig dansker, C. W. Borup, blev nemlig allerede i 1829 ansat som skriver eller fuldmægtig ved det amerikanske pelsværkskompagni „nordlige ekvipering“ med en del af det nuværende Minnesota under sit arbejdsområde. Han giftede sig med en halvblods indianer-

inde og klarede skindopkøbene til alle parter tilfredshed, skønt han hjemme i Danmark havde læst medicin.

I 1848 flyttede han til Minnesotas hovedby, St. Paul, og startede her i 1853 Minnesotas første bank – 5 år før staten blev oprettet.

Pengeknapheden var så stor, at banken engang ikke kunne indløse en check på 130 dollars, og et par år senere måtte den standse sine udbetalinger for en periode. Men da Borup atter kom ovenpå, betalte han enhver sit, og det var en sensation.

Minnesota oplevede den egentlige skandinaviske invasion fra ca. 1850 – det tidspunkt, da landboerne begyndte at præge udvandringen fra de nordiske lande. Det første sluttede selskab af danske „bønder og bønderkarle“, der emigrerede til USA, menes at være afsejlet fra Hamborg med en skonnert i april 1848.

I Danmark „havde de Trang og Gjæld nok og især var her for deres baade store og smaa Børn slet ingen Udsigt at komme til ringe eller til bedre Selvnæring paa Landet eller i Staden – men saa gik de til Amerika.“

Sådan forklarer Rasmus Sørensens, en af datidens udvandrings-agitatorer, årsagen til denne udvandring. Religiøse motiver havde dog også betydelig vægt.

Endnu i 10-året 1850–60 var flertallet af de godt 3000 danske udvandrere mormoner, og prædikanter fra mange trosretninger vedblev op gennem århundredet at spille en stor rolle som agitatorer for emigrationen. Den ældste norske kirke i USA, som nu er flyttet til Minnesotas hovedby, havde som sin første præst en værtshusholdersøn fra Ærø, C. L. Clausen.

Det var alle slags mennesker, der brød op fra det gamle land. På kirkegården i Osakis i Minnesota vil H. C. Hansen kunne mindes et andet medlem af folketingets store gruppe Hansen'er, den sjællandske bonde Lars Hansen, som havde sæde i den grundlovgivende forsamling og senere i folketinget til 1870, da han emigrerede til Minnesota. Skønt han da var 70, nåede han både at få opdyrket en farm og at blive amerikansk statsborger, men til sin død i en alder af 95 år græmmede han sig over grundlovsændringen i Danmark i 1866.

Hovedmassen af danske udvandrere kom dog fra det, man dengang kaldte „landalmuen“, for hvem de endeløse prærier med deres jordrigdom stod som det forjættede land. Meget påfaldende er det iøvrigt, så stort et tilskud de danske småøer

ydede til emigranterne – øer som Als, Langeland, Ærø, Møn og Bornholm. Det gamle mundheld om, at man kan træffe gråspurve og ærøboer overalt, har ihvertfald sin gyldighed i USA.

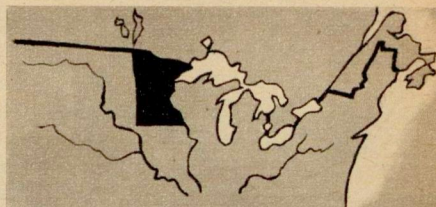
Selve rejsen fra København til prærierstaterne kostede omkring midten af århundredet ca. 110 rigsdaler for en voksen person. Hyppigst var det dengang familier, der rejste ud, og ofte slutte rejseomkostningerne hele deres kapital – udover arbejdslyst og arbejdsevne.

Alligevel var deres breve hjem af en sådan art, at stadig større skarer fulgte i pionerernes spor. Fra 8 udvandrere i 1849 nåede man op på gennemsnitligt 8000 om året i firserne.

Siden 1920 har antallet af danskfødte Minnesota-borgere været nedadgående. Det er nu ca. 7000 og mindskes hastigt. De gamle pionerer dør ud eller søger (hvis de har tjent penge nok) bort fra Midtvestens hårde fastlandsklima til solen i Californien eller Florida. 1958-emigranten foretrækker andre egne af USA.

Rejser man gennem staten, vil skandinaviske navne dog stadig minde om nordboernes indsats. Så længe man også i Minnesota kan finde en højskoleby ved navn Askov, er kulturarven fra Danmark da ikke ganske gået i glemme, og hvilken dansker kan vel være helt upåvirket af, at Minnesotas officielle turistfører netop om denne by konstaterer som en af de store mærkværdigheder, at den ingen arrest har og ikke har brug for nogen.

KAJ CHRISTIANSEN.

MINNESOTA

– er i areal fem gange så stort som Danmark, men har samme antal landbrug, godt 200.000. Ialt 3,5 mill. indbyggere.

– kaldes i turistreklamen „De titusind søers land“. Faktisk er der 11.000, hvoraf 1000 ikke har noget navn.

– ligger på samme breddegrader som Frankrig, men har temperatursvingninger fra plus 40 til minus 40 grader Celsius, og man kan risikere frost i alle årets måneder.

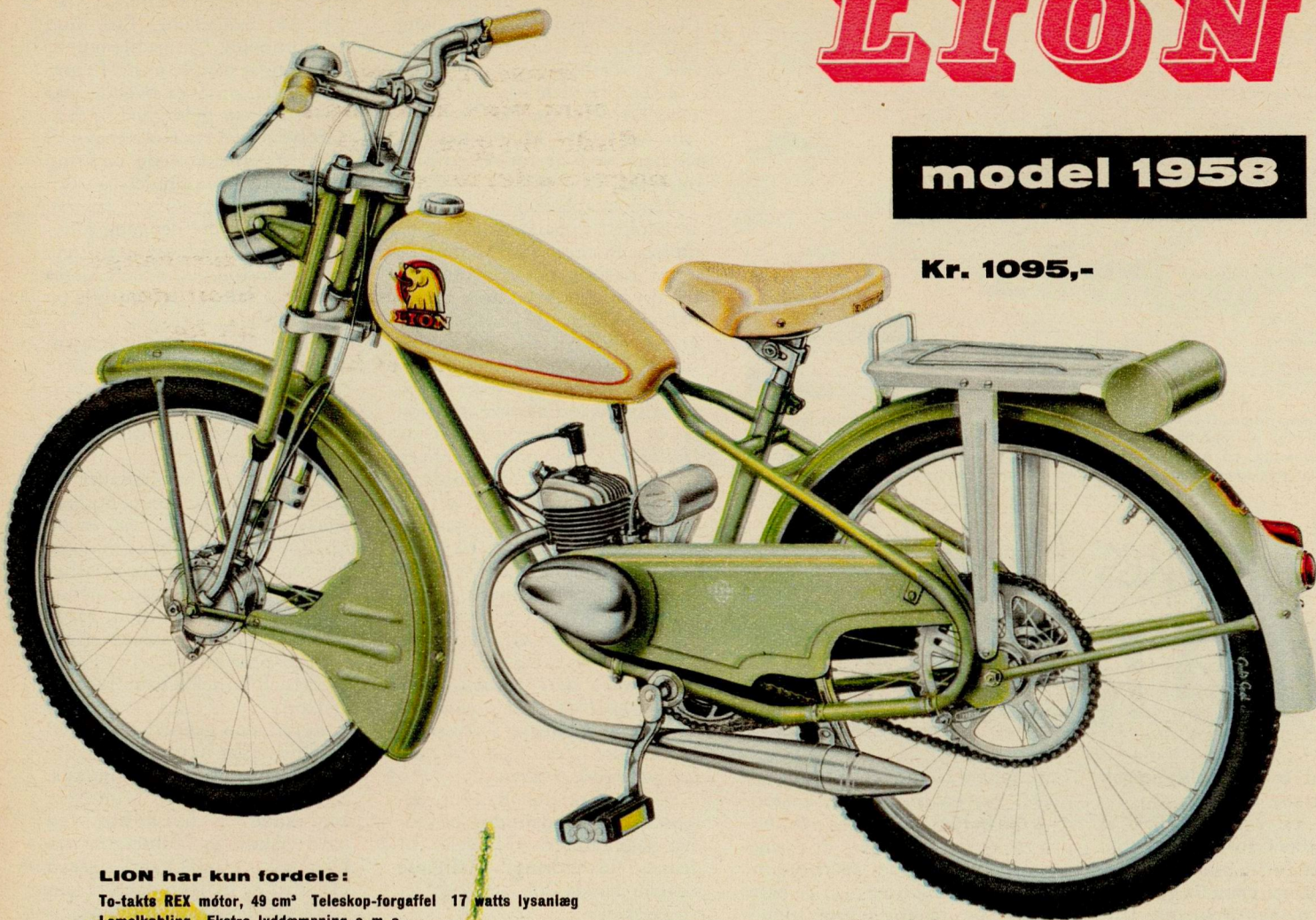
– har trods sin beliggenhed midt i kontinentet sejlbar forbindelse til Hudsonbugten i nord, Atlanterhavet i vest og den Meksikanske havbugt i syd (ad Mississippi, som udspringer i Minnesota).

– har endnu en betydelig indianerbefolkning af Sioux- og Chippewa-stammerne, ialt 15-20.000, hvoraf de fleste lever i reservater. Den sidste store indianeropstand fandt sted så sent som i 1862.

LION

model 1958

Kr. 1095,-

LION har kun fordele:

To-takts REX motor, 49 cm³ Teleskop-forgaffel 17 watts lysanlæg
Lamelkobling Ekstra lyddæmpning o. m. a.

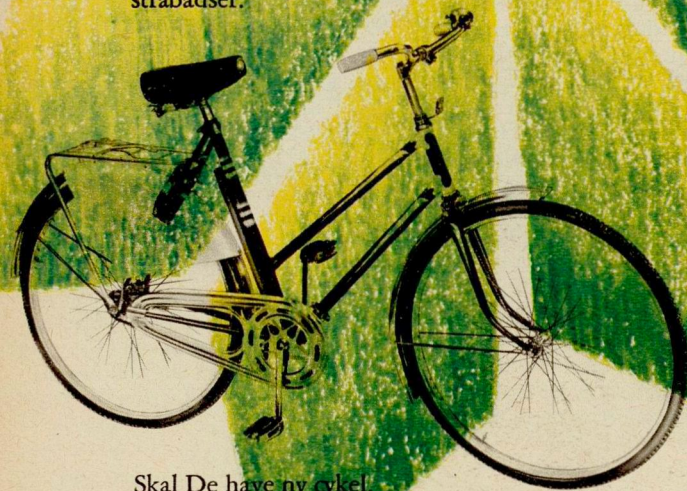
Kør godt... kør økonomisk...

Elegant ny 1958-model

Den nye knallert i de dejlige farver er det helt rigtige køretøj for hele familien over 16 år. De elegante linier skjuler en robust konstruktion, som sikrer Dem et virkeligt køretøj, der holder til alle strabadser.

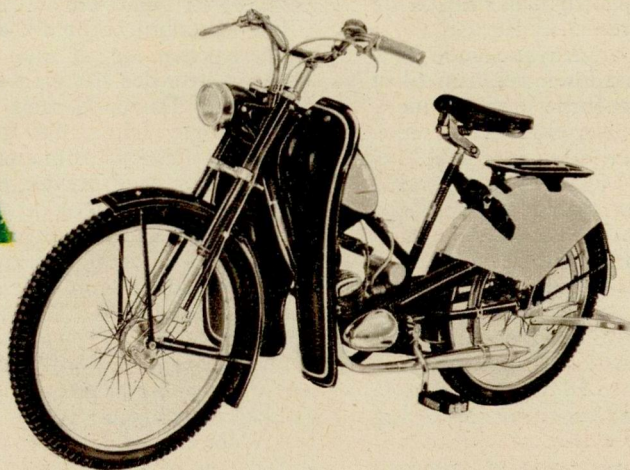
FÅS I BRUGSEN OG MAGASIN ANVA

Skal De have ny cykel,
så kig på de mange modeller
FDB har -

De kan se hovedkataloget i BRUGSEN

Tal konto-betingelser med uddeleren eller
Magasin ANVA.

LION autocyklen med scooterskjold

Denne model er både til damer og herrer. Det praktiske scooter-skjold beskytter mod vind og snavs, så overtræksbenklæder helt kan undværes. Den er legende let at betjene og kileremtrækket giver en ualmindelig blød og behagelig kørsel.

Kr. 1065,-

* - og så kører begge modellerne nemt 60 km på literen

Fur

**museumssensation,
som man ikke kan
finde magen til på
noget andet museum**

**.... den mærkelige
Rødsten, hvor den
klogeste af alt høj-
folket havde tilhold**

ENGANG for mangfoldige år siden skete der en mærkelig begivenhed på limfjordsøen Fur. Ved aftenstid bad en lille mand færgemanden, om han ville sætte ham og hans gode venner over til Branden på Sallingsiden. Færgen måtte frem og tilbage mange gange, og da det lyste, mente færgemanden, at det kunne være nok.

– Ja, nu er vi vel også kommet over allesammen, sagde den lille mand, og nu kan du måske have lyst til at se, hvem du har været færgemand for i nat? Så satte han sin hat på færgemandens hoved, og manden så, at det inde på kysten ved Branden vrimlede med bittesmå menneskelignende skikkelser. Det var de underjordiske, vætterne, højfolket, som var udvandret fra Fur.

Færgemanden fik sin rigelige betaling, for de underjordiske har altid betalt godt for sig, når nogen gjorde dem en tjeneste. De havde holdt til i højene på nordsiden af øen, hvor der endnu er langt mellem gårdene, og hvor der for nogle hundrede år siden var endnu mere øde. I Rødstenen boede den viseste af alt troldfolket. Det fortælles, at Valdemar Atterdag engang, da han skulle stige til hest, tankefuld blev stående med den ene fod i stigbøjlen. I det samme blev en dødsdømt mand ført forbi, og han kastede sig ned for kongen og bad om nåde. Kongen svarede, at hvis manden kunne skaffe ham at vide, om det, han lige havde tænkt på, ville gå i opfyldelse, ville han lade nåde gå for ret.

Den dødsdømt mand drog andet rundt for at tale med kloge mænd og koner, og endelig kom han til trolden i Rødstenen, som fortalte ham, at kongen havde tænkt på at gøre Danmark, Norge og Sverige til

eet rige, men at det først skulle fuldbyrdes under hans efterfølger. Da den dødsdømt kom til Valdemar Atterdag med den besked, fik han lov til at beholde livet.

LANDSKABET på Fur er mærkeligt vekslende. Den sydlige del af øen er flad og tæt bebygget. Jorden er frugtbar og veldyrket, og gårdene solide – her ser ud, som om her bor velbærgede folk. Det er, som om det frugtbare Salling fortsætter over på den anden side af Fursund. Den lille havn er fuld af fiskefartøjer, fra gårdenes hegn dufter der af hylt og syrener. I de gamle tiders limfjordssamfund havde beboerne på Fur ry for deres sagtmødighed og beskedenhed. De holdt sig på deres ø og brød sig ikke meget om fremmede. Tilflyttere var heller ikke velset på øen. Det kunne vare mange år, før en fremmed

blev godtaget som en af deres egne, som rigtig furbo blev han sjældent agtet, men hans børn kunne måske håbe på at rykke helt ind i bondesamfundet. Men de dage er længst forbi. Nu går færgen støt mellem Salten og Fur havn, biler suser ad de smalle, bugtede veje, og om nogle år får Fur vel sin bro og bliver landfast med Salling.

Men kommer man op i den nordlige del af øen, møder man et landskab med et skønt og storslået oldtidspræg. Terrænet stiger, og man når til vældige lyngbakker med dybe slugter. De mange kæmpehøje viser, at her har været en forholdsvis tæt oldtidsbebyggelse. Engang i fortiden har de store bakker været øer, og dalene og slugterne har været sunde og smalle stræder. Egnen har været skovklædt, men da skoven blev hugget, fik den stride blæst fra Livø bredning magt, og bakkerne gik i lyng.

Nu gror der små plantager og krat i slugterne, her dufter sødt og krydret af pors, endnu ejer bakkerne deres tungsindige væld. Her er en storslået udsigt fra kæmpehøjene over Livø bredning. Man ser over til Mors' grønne kyster, mod nord har man den lille ø Livø, der i fortiden også var skovklædt og var berømt for sine hjorte og harer. Man ser over til Himmerland og ud over Salling, man er midt i Limfjorden med dens bakkede kyster, vældige skrænter, dens øer og holme og sunde.

LILLE JENS HØJ hedder Furs højeste punkt på kortet. Det er et sært navn her i det jyske landskab, og formodentlig er det en opmåler fra generalstaben, der engang har misforstået navnet. Jeg spørger en mand, der kommer trækkende med et par køer, om hvem lille Jens var. Han ved det ikke, men højen

Den berømte Rødsten på Furs nordside.

hedder da forresten Bette Jens Hyw, og det lyder straks rimeligere. Men mon ikke Jens oprindeligt har været Wojn (Odin?). Der findes mange andre Odins-høje rundt i landet.

Nu ligger landet og fjorden her i sommersonne, og det blæser lidt, og en bræmme af skum kranser strandene. Mågerne gør vældige sving ude over bredningen, hvor et par fiskerbåde er ved at trække deres garn. Fjerne kirker lyser langt borte mellem grønne bakker, det er en fredelig verden. Men man skal også se dette stærke, gamle landskab i storm og vinterslud. Det kan være strengt gennem snedriver at kæmpe sig op til toppen af Furs højland, med en bidende vintervind i ansigtet. Så skummer bredningen som et lille hav, og i hårdt vejr er Livø bredning et farvand, man skal respektere. Det kan godt bide til, og mange fiskerbåde er gået på grund og blevet slået i stykker af søen, og det er sket, at fiskerne er blevet stikkende i mudder og klæg, som de ikke havde kræfter til at redde sig op af.

Et sted her i bakkerne er en fordybning, der hedder Røverstuen, for her skal røvere have holdt til. Om det har sin rigtighed, er ikke til at opspore i dag. Men der findes en gammel overlevering fra Limfjordssegnene om, at sørøvere lå på lur i fjorden for at overfalde og plyndre de lybske handelsskuder. Hvis det er rigtigt, er det muligt, at sørøverne har holdt til på det øde Nordfur.

MEN mest sagnomspunden er Rødstenen, denne mærkelige klippeknudd, der rager op af jorden og efter alt at dømme fortsætter under jorden ned til stranden og et par kilometer ud i vandet. Rødstenen har vakt folks undren og samlet eventyr om sig. Den består af jernholdig sandsten, ler, grus, jernokker, der er kittet sammen, men ikke er hårdere, end at man kan pille

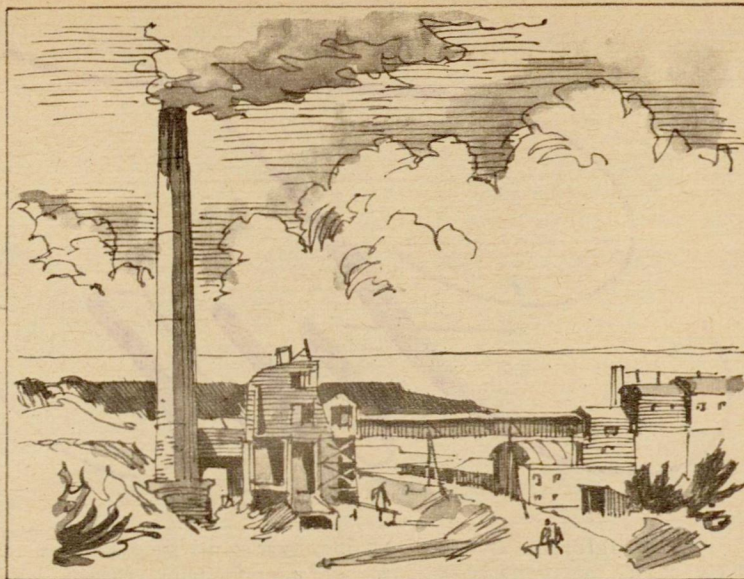
småstumper ud af den brunrøde stenmasse. Og til byggemateriale har den da kunnet bruges, for en del af øens kirke i Nederby er bygget af rødsten.

Der er de svage konturer af en hule eller snarere et hul i Rødstenen, og engang må der vel have været en hule, for traditionen om hulen er seig. Her boede – som nævnt – den bitte mand, som var klogere end alle andre højfolk i Danmark, og der fortælles, at der fra den ydre hule gik en smal gang ind i stenen til en indre hule. Men man skulle helst holde sig fra hulen, for det kunne jo gå en som det gik en tjenestedreng, der ville udforske den og kravlede ind gennem gangen med et reb om livet. Da man halede i rebet for at få ham ud igen, fulgte han ikke med, for rebet var brændt over. Trollden i Rødstenen havde taget drengen.

Steen Steensen Blicher har skrevet en novelle *Rødstenen på Fuur*, hvor han fortæller om en engelsk adelsmand og en herremandsdatter fra Thy. De er flygtet sammen, og efter at være viet af præsten i Nederby, skjuler de sig i hulen under Rødstenen for at undgå hendes grumme slægtninge. Historien hører langtfra til Blichers bedste og har næppe nogen historisk baggrund.

MEN Fur er ikke bare veldrevet landbrug, hedebakker, småkrat og dybe slugter og vide udsigter, men også et lille industriland. I de høje skrænter ud mod Limfjorden, navnlig ved Færkør, hugges moler, som brændes til sten, der bruges til isoleringsmateriale. Moleret er så let, at det kan flyde på vandet. Engang i forhistoriske tider var en vulkan i udbrud på højde med Vendsyssel, og dens vulkanske støv aflejredes i tykke lag på Mors og Fur og giver i dag brødet til mange mennesker.

ØEN har sit lille museum, som rummer en broget samling af

Molerværket Furmol, en af øens industrier.

husgeråd, billeder, oldsager, gamle landbrugsredskaber og dragter fra fortiden. Det er et fint lille egnsmuseum, men interessant er nok de forsteninger, man har fundet i moler-skrænterne og deres flintlag. Her er en guldsmed for mange millioner år siden blevet begravet i askeregnen, og i dag ser man tydeligt det fine netværk i dens ving. Ved siden af ser man aftryk af en fisk. Den står fint og tydeligt tegnet i molerets flintelag. Den kan minde om en sild eller en lille ørredfisk. Fisk har åbenbart ikke forandret sig stort gennem millioner af år.

Men museet har en sensation, som ikke noget andet museum i landet har magen til. Det er en forstening fra begyndelsen af tertiærtiden, cirka 40–50 millioner år gammel. Magne Breiner Jensen er snedker og samtidig en ivrig og kyndig amatørgeolog, en mand omkring de tredive. Han har været med til at skabe det lille museum og har især interesseret sig for forsteningerne. En dag fandt han et stykke ude i vandet en sten på 30–40 kilo. Han var klar over, at det formodentlig var en forstening og baksede den store sten hjem på sin cykle.

– Hvad troede De, det var? spørger jeg ham.

– Jeg gættede på en skildpadde, svarede han. – Jeg prøvede at hugge stenen i stykker for at komme ind til det forstenede dyr, men jeg blev klar over, at der var noget særligt ved det og sendte stenen ind til mineralogisk museum.

– Hvad fandt man så?

– Da man fik brudt stenen i stykker fandt man hovedet af en havskildpadde. Men næsen eller snuden, hvad man vil kalde det, manglede, og man kunne se på brudfladen, at det var et ret nyt

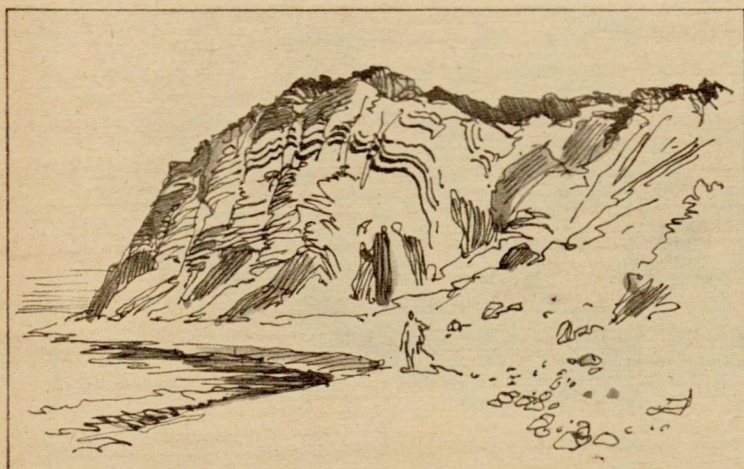
brud. Så skrev museet til mig, at jeg måtte se at finde næsen også, og jeg havde heldet med mig. Hundrede meter fra findestedet fandt jeg en endnu større sten, og det viste sig, at den indeholdt skildpaddens næse. Nu er næsen bragt på plads, og hovedet er femogtyve centimeter langt. Det betyder, at skildpadden har været ca. to meter lang.

JEG står med en gipsafstøbning af skildpaddehovedet i hånden, den rigtige forstening er stadig på mineralogisk museum til nærmere undersøgelse, men vil sandsynligvis – i det mindste i sommerens turisttid – blive anbragt i en montre her på Furs museum. Denne skildpadde, som svømmede rundt ved kysterne af Fur for 50 millioner år siden, er et enestående fund. Videnskaben har aldrig før troet, at der har levet havskildpadder på vore breddegrader. Magne Breiner Jensen skaffede beviset.

Så store havskildpadder kender man ikke mere. De, der findes ved Madagaskar og forskellige andre steder, er betydeligt mindre. Dr. Eigil Nielsen ved mineralogisk museum er tilbøjelig til at tro, at Fur-skildpadden tilhører en hidtil ukendt art.

I en montre i nærheden ligger Fur-museets samling af flintredskaber, smukke økser udført med snilde, flintedolke og pilespidser. De er det første vidnesbyrd om, at mennesker har levet på den lille ø, jaget dens dyr, samlet mågeæg fra rederne og dykket for at finde østers ude i Favnedyb og i Livø Bredning. Men stenaldermennesket er en nybygger i forhold til den mægtige havskildpadde og de små forstenede fisk, som for mange, mange millioner år siden levede ved Furs kyster.

HANS KIRK

Molerskrænter på Furs nordside.

HVORDAN LEVER STORBYENS UNGE?

I Hjemmet's nye roman, „Dybet“, giver Ib Henrik Cavling en dramatisk skildring af livet i de snævre gader og baggårde, hvor ungdommen alt for tidligt kommer i berøring med tilværelsens skyggesider.

Opium-prinsessen

En engelsk dommer fortæller i en række artikler om sit møde med en ung, smuk, men berygtet asiatisk prinsesse – og sin flugt fra hendes kærlighed.

Mine nerver slog klik

Aktuel artikelserie om en mand, der blev offer for en af tidens svøber og fik sit ægteskab og sit liv slået i stykker.

Prinsesse Margrethe,

Danmarks tronfølger

Den 16. april indtræder prinsesse Margrethe i sine officielle pligter. – I den anledning fortæller „Hjemmet“ om den unge, henrivende prinsesse, der har vundet alles hjerter.

Karina har kun eet ønske: at slippe ud af gadens greb. Hun føler sig frastødt af kvarterets „sheiker“ og deres piger – og det, de kalder kærlighed. Men da hun møder de sande og ægte følelser, tør hun ikke tro på dem – hun hvirvles ind i en række dramatiske begivenheder og er ved at blive et offer for storbyens grå trøstesløshed...

*Læs skildringen af denne usædvanlige kvindeskæbne
- køb „Hjemmet“ i dag
og følg med fra begyndelsen!*

„Hjemmet“ fås hos
alle bladhandlere
og på abonnement
gennem
postvæsenet.

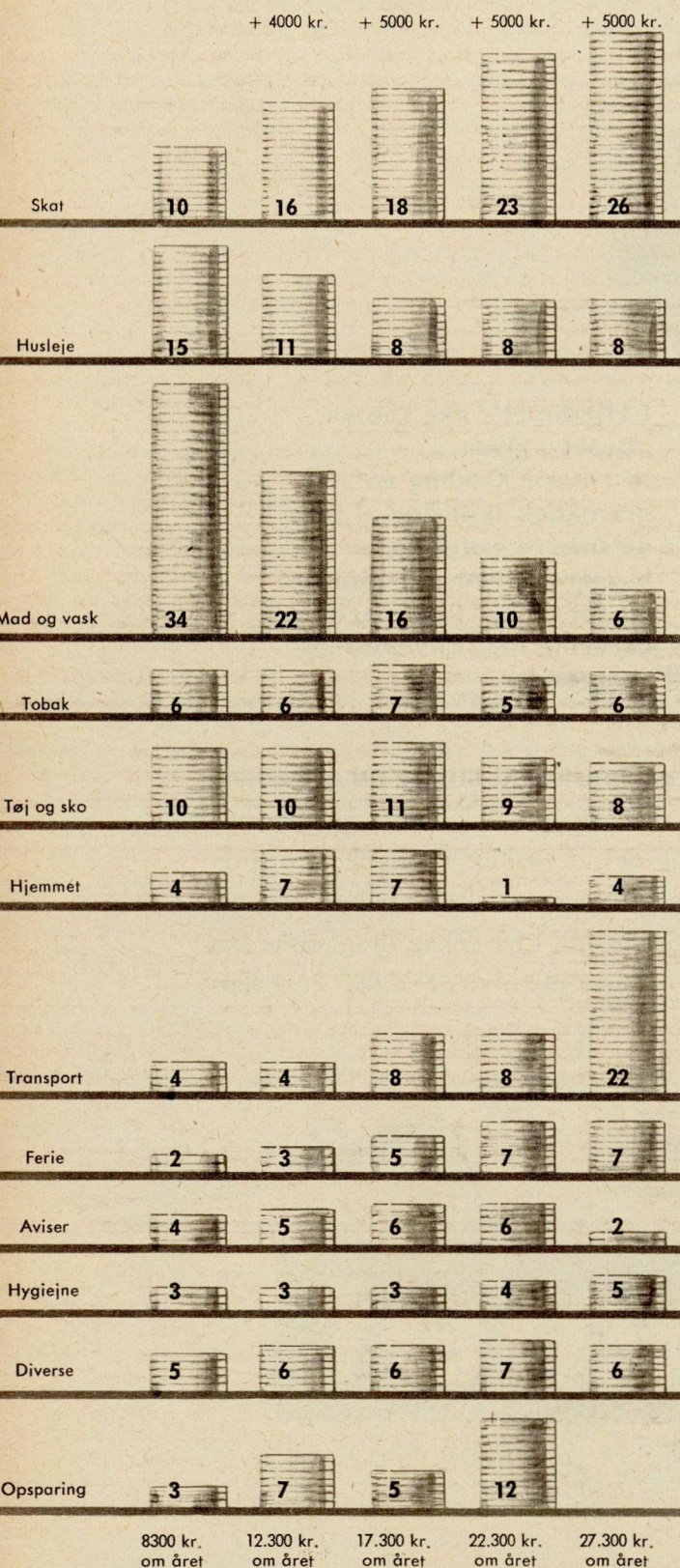
Hjemmet

- det farverige ugeblad for HELE familien. 85 øre

FLERE PENGE

*til udenoms-
bekvemmeligheder*

DET ER vel ikke nogen helt usædvanlig drøm: *Bare vi tjente noget mere.* Men hvis den nu gik i opfyldelse, hvad skulle pengene så bruges til?

Statistikkerne giver nu svaret. Igenem to år har Det statistiske Departement arbejdet ihærdigt med at finde ud af, hvorledes typiske danske familier bruger deres penge. 3100 lønmodtagerfamilier er blevet interviewet af departementets spillere – og resultatet foreligger nu.

Man har før haft forbrugsundersøgelser. Men det helt nye er, at man nu kan sammenligne forbruget i familier på forskellige indkomstrin, og dermed også besvare spørgsmålet, hvorledes en indtægtsstigning vil blive brugt, når først et vist leveminimum er dækket. Af tabellen her vil man se hvordan.

Sagen angår os alle direkte som forbrugere, idet befolkningens indtægter jo stadig stiger. Og man kan være sikker på, at det er tal, som også vil blive flittigt studeret af erhvervslivets folk, disse tal fortæller jo, hvad man skal lægge vægt på med henblik på fremtidens produktion og varefordeling. Og lige så spændt på svaret er sikkert de myndigheder, der skal tilrettelægge fremtidens skatte- og afgiftspolitik!

Skattevæsenet melder sig først –

Ja, skatten tager selvfølgelig på forhånd en del af fornøjelsen. Den familie, der har 8300 kr. årligt at leve af, må aflevere en tiere af hver krone i skat og forsikringer. Og stiger indtægten med 4000 kr., tager skatten 16

øre af hver af de ny erhvervede kroner. Ved næste spring bliver skattens andel 18 øre af hver krone – og det bliver stadig mere endnu. Men helt faretruende vokser skatten da ikke; det er åbenbart ikke helt hug- og stikfast, når nogen påstår, at det ikke kan betale sig at tjene mere...

Når indtægten stiger, vil man gerne bo lidt bedre. Men det er dog en forholdsvis ringe del af indtægtsforøgelsen, der bruges hertil og til ekstra brændsel, gas og lys; i skemaet er alt dette medtaget under *husleje* og *udgiften*.

Det var, hvad man kan kalde de faste udgifter. Tilbage er der i alle tilfælde omkring 70 øre af hver fortjent krone, som man nu kan give ud efter forholdsvis frit valg. Og her begynder det for erhvervslivet så spændende: *Hvad vil forbrugerne vælge at give pengene ud til?*

Vor 8300-kroners familie må bruge 34 øre af hver indtjent krone til husholdningen, til mad og vask. Men af de næste 4000 kr., den tjener, lægger kun 22 øre af hver krone vejen over husholdningspunnen. Og så er man åbenbart stort set mæt. Efterhånden som vi skridt for skridt arbejder os op i indtægtsklasserne, er det færre og færre af de ny erhvervede penge, der bliver spist op. Nu er der råd til at lægge vægt på andre sider af tilværelsen.

Men tro ikke, at pengene i stedet bliver røget eller drukket op! Den følgende lille samling af enører går til tobak, samt til øl og spiritus og restaurationsbesøg. Og ganske vist bruger den velsituerede flere penge hertil, men det er *en lige stor del af budgettet*, der på de forskellige indtægtsstrin er forbeholdt denne højt beskattede hverdagsluxus.

Forfængeligheden vokser

En halv snes øre af hver tjent krone går til at klæde familien på, til tøj og fodtøj. Og hvis man tjener flere penge – ja, så bruges igen en halv snes øre af hver ny erhvervet krone til beklædning. Pudsigt nok viser det sig at være den kvindelige del af familien, der drager størst fordel af forbrugsforøgelsen. Tør man fortolke dette således, at familien nu mener at have råd til at være en smule mere forfængelig?

De brancher der handler med, hvad man under ét kan kalde udvalgsvarer, vil sikkert med stor interesse sætte sig ind i netop disse og de følgende tal. Se nu de penge, der bliver anbragt i forskellige *nyanskaffelser til hjemmet* – køb af møbler, sengeudstyr, tæpper, lamper, husholdningsredskaber, dæk-tøj, service osv. 8300-kroners familien har kun råd til at bruge 4 øre af hver tjent krone herpå, men når det lykkes at tjene flere penge, bliver

Således gives hver krone ud

Figurerne her giver et indblik i typiske danske familiers økonomi. Man ser, hvorledes hver kroners udgift fordeler sig på de vigtigste poster: Så og så mange øre beslaglægger skatten, så og så mange går til husleje – og så fremdeles.

Den første stabel enører viser, hvordan en familie, der råder over 8300 kroner årligt, giver sine penge ud. Den næste stabel illustrerer, hvorledes den vil give hver af de ny erhvervede kroner ud, hvis indtægten stiger med ca. 4000 kroner, næste stabel igen, hvordan hver krone af yderligere 5000 kroners indtægtsstigning forbruges, og så videre...

næsten det dobbelte, nemlig 7 øre af hver krone, givet ud hertil.

Noget lignende gælder det følgende greb i vore pengestabler: Udgiften til transport. Endnu på de laveste indtægtstrin bruger man kun 4 øre af hver indtjent krone hertil, og de fleste af disse penge går til *cyklen*. Men når man kommer op over de cirka 12.000 kroners indtægt, så går transportudgiften op til det dobbelte, nemlig 8 øre af hver ekstra kroners indtægt. Her kommer især *knallerterne* ind i billedet. Og endnu et par trin højere oppe ad indtægtsstigen vokser transportudgifterne kolossalt, nu bliver 22 øre af hver nyhvervet krone givet ud hertil; kun skatten tager en større part. Dette sidste indtægtsspring giver åbenbart en uimodståelig lyst til at købe *bil*, og denne ekstravagance går ud over opsparingen, der her helt forsvinder ud af billedet.

Flere penge til hobby og ferie

Til ferie og til fritidsbeskæftigelse, herunder have og husdyr samt sport, bruger 8300-kroners familien kun 2 øre af hver krone, den har til rådighed. Men udgiften hertil stiger hurtigt til det dobbelte, ja næsten til det firedobbelte, når man får råd til at leje sommerhus og måske til at rejse lidt. Knap så stærkt går det med udgifterne til *aviser* og bøger samt radio, fjernsyn og forlystelser m. v.; de stiger fra 4 øre af hver tjent krone til 5-6 øre. Det er dog ikke helt små beløb: En familie med 17.000 kroners årsindtægt bruger således 700 kr. hertil. Og hele dette materiale er iøvrigt fra 1955, før det store salg af fjernsynsapparater satte ind.

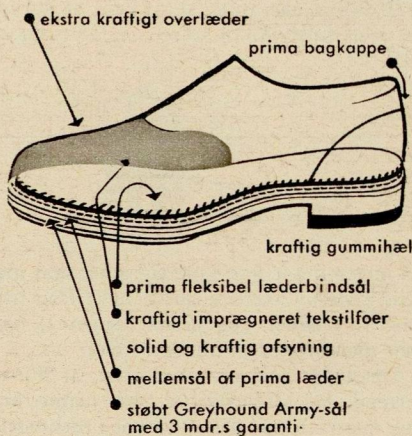
Det, der i mønstablerne kaldes *bygiejne*: Hårpleje, toiletartikler, bad, sygepleje, tager konstant 3 øre af hver indtjent krone temmelig langt op i indtægtsklasserne. Og også „diverse“ – herunder udgiften til gaver, blomster, tipning, kontingenter, hushjælp – udgør nogenlunde konstant 5-7 øre af hver kroners udgift. Men man kan gætte på, at denne budgettets altmuligkasse i nogen grad forandrer indhold opad indtægtsstigen. Efterhånden som økonomien bedres, får udgifterne til gaver, blomster og hushjælp sikkert større og større vægt overfor tipning o. lign.

Alle disse tal viser os tydeligt, i hvilken retning forbrugernes ønsker går. Når en families købekraft stiger, er det en ret ringe del af pengene, der bliver spist op. En langt stærkere forøgelse af forbruget falder på udvalgsvarerne. Folk klæder sig bedre, de vil have nye møbler og måske et nyt spisestel; radio og fjernsyn, knallerter, bøger og et ferieophold et eller andet sted er også blandt de ting, der står øverst på ønskesedlen. Man har måske længe anet, at det var således, men statistikerne har nu slået det fast som kendsgerninger – og har tillige givet et talmæssigt udtryk for, hvor stærke disse ønsker er.

Og hvad vi ikke bruger, bliver sparet op. Det er, efterhånden som man bevæger sig op i indtægtsklasserne, ikke helt små beløb, der bliver opsparet i banker eller sparekasser eller i form af livsforsikringspræmier. Den danske befolkning viser sig i denne henseende at være væsentligt bedre end sit rygte – lige til den når 27.000 kroners-niveaet. Så ryger opsparingen til fordel for en bil!

FOX - Slidmand -en glædelig nyhed til alle, der står, eller går meget!

Fox-Slidmand er en ny herresko fra FDB med slidstyrke i hver eneste fiber: vi har anvendt kraftigt box-overlæder, ekstra modstandsdygtigt foer og stærke Army-såler. Fox-Slidmand er en randsyet og smidig sko.

Fox-Slidmand – en rigtig kvalitetsko med slidstyrke for meget mere end
prisen 58,50

– fås i Fox-magasinerne og i Magasin ANVA

forbruger-

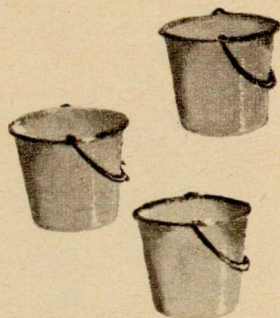
Nyt

REDIGERET AF BODIL M. BEGTRUP

hvad gør vi med de GULVE?

Ferniserede gulve

Gulvet gøres rent med blødgjort vand tilsat sæbespån og salmiakspiritus (2 dl pr. spand vand). Skur gulvet, *hvor det trænger til det* (ganglinierne), men spar på

knæ og armkræfter de steder, hvor der aldrig sættes en fod. Skift tit sæbevand. Skyl gulvet i *tre hold vand*. Næstsidste hold skyllevand tilsættes 2 dl eddikesyre pr. spand vand. Det hævner sig grusomt ikke at gennemføre de tre skylninger, der er nødvendige for at få alle sæberester væk. Er der den mindste smule sæbe i gulvet, binder lakfernis eller plasticfernis ikke. Brug aldrig sulfonerede vaskemidler til gulvenes hovedrengøring.

Når gulvet er *gennemtørt* (lige så vigtigt som skylningen) pletferniseres det. Hvis gulvet er slidt helt ned, først gulvfernis og derefter gulvlak, mindre slidte steder pletlakeres med gulvlak alene.

Og så „en gang lak“

Efter pletferniseringen skal gulvene have lakfernis. Blandt fabrikanterne er der ikke enighed om man skal fernisere een gang og i et ikke altfor tyndt lag eller à to gange, men til gengæld i et tyndt lag. Indtil videre vil det nok være det bedste at holde sig til de gode, gamle erfaringer og fernisere to gange. På de hurtigtørrende lakfernisdunke burde der iøvrigt i brugsanvisningerne stå,

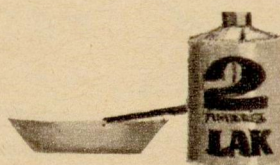
Det sidste der gøres hovedrent i stuen er gulvet. Det ferniseres eller bones, og det er et stort arbejde, som er temmelig spildt, hvis det ikke gøres helt rigtigt.

at tørretiden på henholdsvis 2 og 4 timer forudsætter 20 graders varme i rummet. Lakerer man i et koldt eller meget fugtigt rum, er tørretiden længere.

En gulvlaks slidstyrke afhænger især af:

- 1) Gulvenes behandling før lakeringen.
- 2) Tørretiden efter lakeringen.
- 3) Hvor meget hensyn der kan tages til dem.

Selvom de hurtigtørrende lakker er tørre, d.v.s. *klæbefri* på den opgivne tid, betyder det ikke, at man kan udsætte dem for normalt slid straks, uden at risikere, at det går ud over slidstyrke og udseende. Dersom det

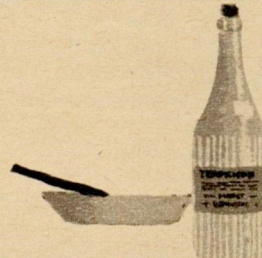

på nogen måde kan lade sig gøre, skal man altid lade nylakerede gulve have fred mellem 8-24 timer (og gerne længere), også hvis man bruger en hurtigtørrende lak.

Det lyder som en modsigelse, at hurtigtørrende lak alligevel bør tørre længe, men læg mærke til, at det er nævnt i forbindelse med *slidstyrken*. Der er gulve, man kan lade tørre natten over, og til dem er hurtigtørrende lakker bedst og stærkest, fordi de hurtigere bliver hårde end de mere langsomtørrende.

Selvom man bruger gode lakker og ferniserer efter alle kunstens regler, så er det i den lange ende, de daglige hensyn, der tages til gulvene, der tæller. Skiftes der altid til indendørsfodtøj, ja så holder gulvene længere, men det kan være svært at få gennem-

ført, og lader det sig kun gøre med skæld og bebrejdelser, så må man hellere tage mere hensyn til menneskene end til sine gulve.

I de fleste brugsforeninger kan man under FDB-mærket få følgende udvalg af gulvlakker fra landets førende fabrikker:

Gulvfernis „Gulvolin“ (grundfernis)

Sterling lakfernis

2 og 4 timers gulvlak

Plasticgulvlak.

I løbet af foråret suppleres dette udvalg med en helt ny gulvlak. Den bliver dyr, men slidstyrken skal være tre gange større end for de bedste tidligere kendte lakker. Nu får vi prøve og se.

Alle de nævnte gulvlakker kontrolleres jævnligt i FDBs centrallaboratorium, hvor tørringstid, slidstyrke, hårdhed m.m. undersøges.

Bonede gulves rengøring vil blive omtalt næste gang.

Vær nysgerrig overfor

frostboxen i Brugsen – hvis der altså er en. Kig i den, der er mange gode ting, der trænger til at prøves. Læg mærke til den smukke emballage, der er om dybfrosne varer. Det er ikke luksus, for emballagen skal være solid og tæt, og så kan man lige så godt gøre den oplivende og sørge for, at der kommer alle de oplysninger, vi har brug for på emballagen. Læs dem, så varen behandles helt rigtigt i vores potter og pander. Synes De, der savnes noget i oplysningerne eller at der tiltrænges ændringer, så skriv til *Forbruger-Nyt*. Vi skal nok lade det gå videre.

AKTUELT

Blanke og matte møbler

Vibyfabrikkerne har to møbelpolermidler. *Hvid Furnol* bruges til blankpolerede møbler (også malede møbler), de bliver strålende blanke på et øjeblik. *Rød Furnol* kan bruges til polerede møbler, de skal nok blive smukke med det også, men da der er olie i Rød Furnol, skal der bruges tid og kræfter til poleringen. Derimod er Rød Furnol fortrinligt til de moderne, oliebehandlede møbler, som netop ikke må være blanke, men have olie, så træet ikke tørrer for meget ud.

Til gamle egetræsmøbler, f. eks. chatoller, dragkister o. l., er fast bonevoks udmærket. Er der kommet pletter eller rande på møblet, vaskes de lempeligt med lunkent vand, tørres, og affarvede pletter gnides ind med lidt skovsværte i passende farve. Møblet får derefter en omgang bonevoks i et tyndt lag, lad det tørre en timestid, børst det med en ren skobørste og gnid tilsidst med uldne klude.

Vær øm om Deres knæ

Det kan være nødvendigt at komme ned på knæene, når gulvene skal have en ordentlig omgang. Men tænk på, at det kun er i kravlestadiet, at menneskekne er beregnet til at ligge på. Voksne kan til nød tåle at ligge på knæ, hvis underlaget giver lidt efter (jorden, græsplæner o. l.), men mod hårde uelastiske gulve

Knæskånerne koster kr. 4,10.

bør knæene skånes. Brug knæskåner af skumgummi der trækkes over knæene. Man kan selv lave dem eller de købes bl. a. i forretninger eller stormagasinafdelinger med gulvmaterialer. Skumgummipuder er også godt, men de er ikke så praktiske som knæskånerne.

Brug dem også i de unge år – husmødrene har her et ansvar overfor deres unge medhjælpere – de tror, at knæ, ben og fødder er uopslidelige og lægger sorgløst grunden til de senere års mange smerter og plager.

Beskyt vindueskarmene

Malede vindueskarme og pottplanter forliger ikke altid lige godt. Det sker, man ikke i tide opdager, at man har vandet planterne for meget eller spildt vand, og det går ud over malingen.

Hvis man efter hovedrengøringen af vindueskarmene gnider dem ind 2 à 3 gange med en dags mellemrum med *selvbonende bonevoks*, beskytter den hårde vokshinde maling og træ.

Marmor, terasso og kunststenvindueskarme indgrides med *fast bonevoks*. Læg mærke til, at de malede karme skal have selvbonende voks og ikke fast bonevoks, som gør det næsten umuligt at få eventuel ny maling til at binde på den gamle. Det er et af de to minutters gode råd, der hermed erindres om.

Rugbrødet bliver endnu sundere

For år tilbage blev det iflg. lov bestemt, at alt hvedemel og alle havregryn skulle „beriges“ d.v.s. tilsættes visse vigtige salte og vitaminer.

Hvedemel beriges med kalk, jern og B-vitaminer, og havregryn er tilsat kalk og fosfor.

Fra 1. april skal rugmelet også beriges med kalk og jern. Der tilsættes dobbelt så meget kalk til rugmelet som til hvedemelet og samme mængde jern.

Det kan her i landet knibe at få kalk nok i kosten, det er en af grundene til, at man beriger gryn og mel. En anden grund er den, at for at fremstille mel og gryn i den kvalitet, vi gerne vil have det, bliver en del af kornprodukternes naturlige næringsstoffer ødelagt, og det bøder man på ved at sætte dem til igen.

Hvis man spiser 3-4 hele skiver rugbrød daglig, får man dækket ca. halvdelen af den mængde kalk, som anses for nødvendig og ca. ¼ af jernet. Spiser man så yderligere franskbrød dækkes ca. 75 % af vort kalkbehov. Det vil i praksis sige, at det i fremtiden vil være meget vanskeligt at få en kost, der ikke er rig nok på kalk, jern og b-vitaminer.

små

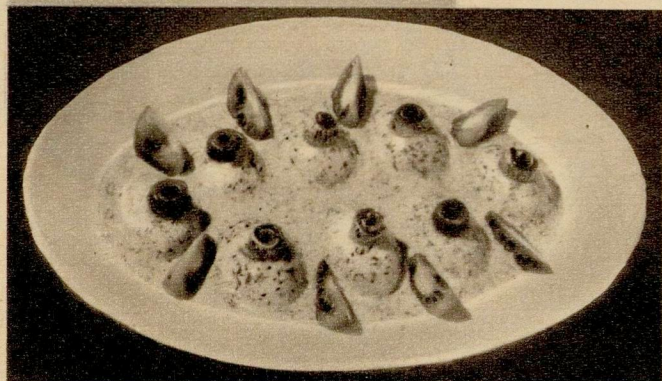
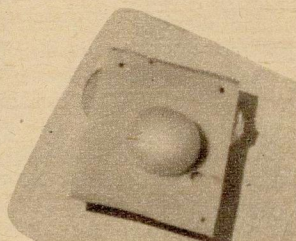
PÅSKE

retter...

Osteæg

pr. person:
1 skive franskbrød
1 tyk skive ost
1 æg
1 spsf. reven ost
salt

Skær et lille rundt hul i hver osteskive. Læg osten på smurt franskbrød og en æggeblomme på osten. Pisk hvidten med lidt salt og bland den med reven ost. Brødene bages lysebrune ved jævn varme (175°) på ca. 5 minutter.

Forårsæg

Grøn mayonnaise

1 æggeblomme
1 knsp. salt
1 tsf. eddike
1-1½ dl olie
1 knsp. karry
citronsaft el. kryddereddike
finthakket persille
purløg, karse og kørvel
(evt. dåsekørvel)
evt. fløde el. sildelag
3-5 æg
benfri sild el. rejer, evt. tomat

Mayonnaisen smages til med krydderier og „det grønne“. Røres evt. op med fløde, den skal være så lind, at den kan trækkes over æggene. Æggene koges „smilende“ (7-8 min.), pilles, halveres og lægges på et fad eller portionsanrettes på salatblade. Mayonnaisen trækkes over. Der pyntes med f. eks. strimler af benfri sild eller rejer, karse og evt. tomatstjitter.

SPUTNIKKER med og uden hunde er højdepunkterne i det geofysiske år, men langt fra hovedindholdet i den store videnskabelige anstrengelse. Tusinder af videnskabsmænd er kloden rundt beskæftiget med forskning, der nok står mindre blæst om, men som måske er af lige så stor betydning som russiske eller amerikanske sputnikker.

Det geofysiske år er de atten måneder fra 1. juli 1957 til 31. december 1958, en verdensomspændende videnskabelig indsats for at øge menneskets kendskab til klodens fysiske forhold. Samarbejde er årets motto, og med samarbejde begyndte det, da russiske astronomer 28. juni sidste år ved solopgang iagttog en vældig „solfakkel“ og øjeblikkelig lynteleggraferede iagttagelsen til et centralkontor i USA, hvorfra videnskabelige stationer verden over blev sat i alarmberedskab. De russiske sputnikker, der senere kom på himlen uden mindste varsel, må dog tages som tegn på, at det også inden for videnskaben kan være så som så med samarbejdet mellem nationerne.

Arbejdsprogrammet for det geofysiske år er enormt og vedrører enhver tænkelig -ologi: meteorologi, biologi, geologi, havforskning, opmåling af kloden, gletscherforskning, undersøgelse af kosmisk stråling, jordmagnetisme, klima, jordskælv, tyngdekraft – og utallige andre videnskabelige specialiteter.

Allerede i 1950 trak man linjerne op for arbejdet i et geofysisk år, og nåede hurtigt til enighed om, hvad der burde undersøges. Sværere var det at få videnskabsmænd over hele kloden til at medvirke i en fastlagt plan, og sværest var det at få dem ind i et samarbejde på tværs af landegrænserne. Ikke alle forstod værdien af, at de konstaterede resultater blev overgivet til et centrum, hvorfra al viden derefter blev gjort tilgængelig for alle.

Det er ikke første gang, man samler kræfterne internationalt for at fremskaffe viden om klodens forhold. Første gang skete det omkring 1800, så igen i 1830'erne. I 1883 og 1932 foranstaltedes „internationale polår“, hvor nord- og sydpolsområderne var i videnskabens søgelys.

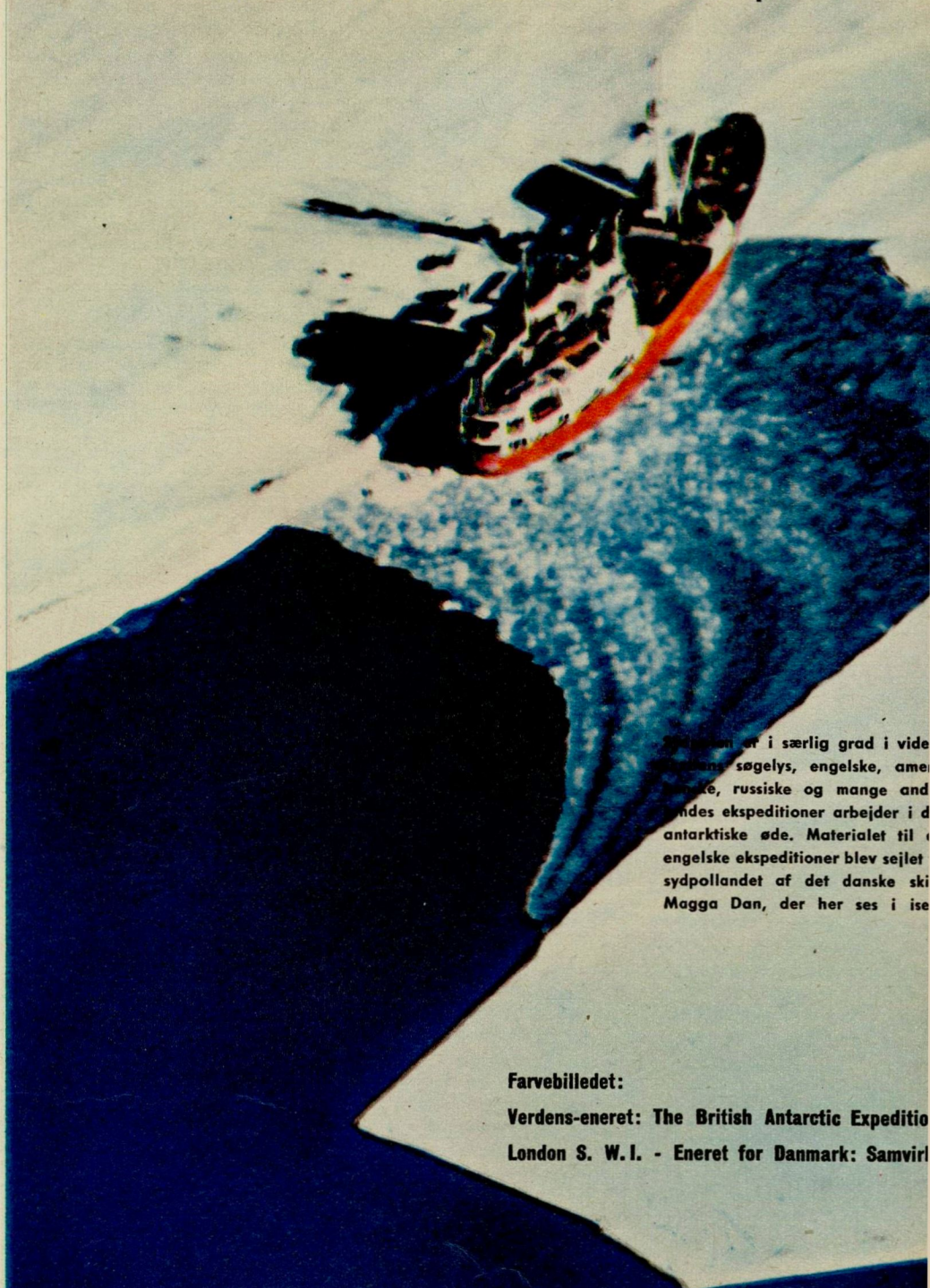
Denne gang er opgaverne så omfattende, at man vist med rette kan sige, at ethvert tænkeligt fysisk forhold vedrørende jordkloden er undersøgt, når det geofysiske år er slut. De atten måneder koster de 64 deltagende lande tilsammen seks millioner kroner om dagen. Hvad får man for pengene?

Først og fremmest får man at vide, hvor stor kloden er. Jorden bliver nemlig målt op efter en nøje udarbejdet plan, der forudsætter målinger tre-fire gange i hver af de atten måneder. Planen er lagt med al videnskabelig hensyntagen, og bl.a. nymåne og første kvarter falder nøjagtigt sammen med disse målinger. Arbejdet skal overalt foregå med anvendelse af samme metoder. Resultatet, opmålingen giver, vil næppe forårsage, at vi skal ændre vor opfattelse af kloden som en rund kugle, men videnskaben har for første gang resultaterne af måling, mens man hidtil har klaret sig med beregninger (der nok skal vise sig at være så temmelig nøjagtige).

Til denne opmåling og til løsningen af andre opgaver i forbindelse med det geofysiske år er der overalt på kloden oprettet

KLODEN under på alle leder og kø

Det geofysiske år er en vældig international, videnskabelig indsats med det formål at forøge menneskets viden om den klode, vi lever på

Denne er i særlig grad i videnskabens søgelys, engelske, amerikanske, russiske og mange andre landes ekspeditioner arbejder i de antarktiske øde. Materialet til engelske ekspeditioner blev sejlet sydpollendet af det danske skib Magga Dan, der her ses i isen.

Farvebilledet:

Verdens-eneret: The British Antarctic Expedition London S. W.I. - Eneret for Danmark: Samvir

videnskabelige stationer. Selv sydpolsområdet, det ødeste af alt øde, er i „årets“ atten måneder befolket med tusinder af videnskabsmænd og hjælpere, der virker i fyrre stationer, hvoraf en står nøjagtigt i polpunktet.

Man skal blandt andet have klarhed over, om sydpolsområdet er eet stort, sammenhængende landområde eller en mængde øer, tilfældigvis forbundet til en helhed af et millionår gammelt, op til tre tusind meter tykt islag. Derfor har englænderen Fuchs og newzealænderen Hillary foretaget de opsigtsvækkende rejser hen over det uhyre sneøde.

Nordpolen er tilsvarende i søgelyset. Her er jo hav, og derfor foretages observationerne fra fly og fem ekspeditioner ombord i skibe, der driver rundt med isen.

Mange, mange andre opgaver er at løse. Kloden rundt er der indrettet 126 solobservationsstationer, og til iagttagelserne fra disse skal lægges, hvad rumraketter og sputnikker kan meddele fra radio-måleinstrumenter. Interessen for solen er ganske naturlig. Alt på jorden lever jo ved solens nåde. Solstrålerne måles og undersøges af de 126 stationer, og for at fange de meget vigtige ultraviolette stråler og røntgenstråler, der ikke når ned til jordoverfladen, sendes raketter og balloner op i de højeste luftlag. Allerede nu er det som et af resultaterne af det geofysiske år fastslået, at røntgenstrålerne fra solen stopper 64 kilometer over jordoverfladen.

Radio- og fjernsynsforbindelserne på kloden forstyrres af solpletter og „solfakler“. Den „solfakkel“, der nævnes i artiklens indledning, „mørkelagde“ et øjeblik radio og fjernsyn hele kloden over, og forårsagede desuden en voldsom storm i polarområderne. Men „solfakler“ påvirker også navigationskompasser og har muligvis indflydelse på storme og andre vejrphenomener. Studiet af „solfaklerne“ har derfor stor betydning. Amerikanerne mener, at solatmosfærens temperatur oven over en „solfakkel“ bringes til at stige til over en million grader, og solgasserne „koger“ tilstrækkeligt til, at der udløses en enorm eksplosion af røntgenstråler, som farer mod jorden med lysets hastighed. Ved deres ankomst til de luftlag, der ligger 60-600 kilometer over jorden, forårsager strålerne en øjeblikkelig radio-„mørklægning“.

Og her er vi kun ved et enkelt punkt af de mange, der skal studeres på solen. Hvor stor er solenergien i det hele taget, i hvilken rytme kommer den til jorden og hvilke for-

andringer sker der i rytmen ved „solfakler“ og andre phenomener på solen? er nogle af de andre problemer, videnskaben skal tage op til undersøgelse.

De, der beskæftiger sig med sådanne problemer er mindre i søgelyset end meteorologerne, som talmæssigt er den største hær i det geofysiske år. Omkring 3700 meteorologiske stationer fordelt over hele kloden sender to gange dagligt vejrballoner op for at foretage observationer, hvis resultater sammenfattes i hundredtusinder rapporter. Alt dette skal bl. andet tjene til forbedring af kunsten at forudsige vejret.

Resultaterne af undersøgelserne af klimaet vedkommer os alle. Klimaet har forbedret sig overalt på kloden. Der er konstateret højere havtemperaturer, og gletschere og andre formationer af indlandsis er svindende. Hvordan er dette indtruffet, og hvordan skal virkningerne tydes?

Der er også stet ændringer i atmosfæren, og her har mennesket vist selv en finger med i spillet. Ved benyttelsen af kul, olie og benzin frembringes kultveitte (der er disse brændstoffs luftformige „affaldsprodukt“). Naturens kredsløb forudsætter, at plantelivet på kloden er i stand til at optage kultveitte fra luften f. eks. gennem planternes blade, hvorefter planterne på en eller anden måde atter omdannes til kultveitte, og så forfra igen. Men nu undersøges man i løbet af det geofysiske år, om kultveitten ikke lægger sig som en slags drivhustag uden om jorden og som tagets glas holder på varmeudstrålingen fra kloden, og dermed giver årsag til det varmere klimas opståen.

I forbindelse med undersøgelsen af atmosfæren kommer problemet med den forurening, der sker hvergang en brintbombe eksploderer. Bomben spreder partikler om sig i rummet, men hvad rammer disse partikler, og hvad sker der med det, de rammer?

Udefra rummet falder hver dag et lag „kosmisk støv“, ialt 70.000 kilo, ned på kloden. Man har brug for viden om herkomsten af dette verdensrumstøv (hvoraf de største partikler er meteorerne), og hertil kommer også strålingerne fra andre kloder – den såkaldte kosmiske stråling – der er endnu mindre kendt end strålingen fra solen.

Der er iøvrigt mere nærliggende huller i den menneskelige viden. Vi ved ikke ret meget om havene til trods for, at to tredjedele af kloden er dækket af vand. Oceanerne kan betragtes som en vældig maskine, der fordele varme og kulde til mange dele af kloden. Med nye og meget snedige metoder studerer videnskabsmændene nu havstrømmene, og har især opmærksomheden henledt på strømmene dybt i havene. En flyder under Golfstrømmen – men i modsat retning. Det mest nærliggende i denne forskning er den gådefulde sammenhæng mellem langvarig lavvande ved Floridas kyster og en særlig stor tilsynkomst tre år senere af is i Barentshavet nord for Skandinavien og Rusland. En sidegren af Golfstrømmen skal her spille en stor rolle, og problemet er ikke blot af interesse for videnskabsmanden i studerekammeret, men isdannelse i Barentshavet har uden tvivl indvirkning på klimaet i Norden.

Endnu dybere end „den modgående golf-

strøm“ går en strøm langs havbunden fra polhavene frem til ækvator. Denne strøm er rig på nærende salte, og hvor som helst den kommer op til havets overflade, det være sig ved New Foundland eller ved Peru, bliver havet fyldt af fiskeliv. Herved får undersøgelsen af havstrømmene et perspektiv, der rækker helt ind i næringsproblemerne. Spørgsmålet om at skaffe ernæring til klodens stadig voksende befolkning, er jo et af vor tids vigtigste.

Næppe en sten er urørt, når det geofysiske år slutter. Alt det videnskabelige arbejde i de atten måneder vil resultere i et bjerg af papir så stort, at ingen enkelt videnskabsmand vil være i stand til nogensinde at arbejde sig gennem bjerget. Elektronhjernener bliver derfor fodret med alle de videnskabelige resultater, og vil i årevis tikke i Europa, Rusland og i USA. Først i løbet af en halv snes år har videnskabsmændene fordøjet de oplysninger, maskinerne afgiver, og kan så give os et komplet billede af, hvordan jorden teede sig i det geofysiske år 1957-58.

DET FOREGÅR PÅ GRØNLAND

Danmark og det geofysiske år

Danmarks indsats i det geofysiske år koncentrerer sig især om Grønland. Det er navnlig forholdene i de højere luftlag, der undersøges og er interessante, fordi Grønland ligger nord for polarlysene, som her hovedsageligt ses i syd.

* I Godhavn studeres sammenhængen mellem radiobølger og polarlys, idet den kosmiske støj døgnnet igennem måles på 10-meterbåndet.

* I Angmagssalik måles den atmosfæriske støj på langbølgeområdet.

* I Thule, Godhavn og Julianehåb foretages magnetiske observationer.

* Fem steder i Grønland bliver polarlyset registreret af såkaldte polarlyskameraer.

* Fem steder langs kysten foretages gletscher-undersøgelser med registrering af isens forhold og bevægelse-hastighed.

* Der foretages en lang række jord-skælvsundersøgelser i Ivigtut, Scoresbysund og Station Nord for at studere mikro-rystelser, der stammer fra stormcentre i Atlanterhavet syd for Island.

* Sammen med andre nationer undertager Danmark i hydrografiske undersøgelser af det nordlige Atlanterhav, Danmarksstrædet og Nordhavet.

* Endelig har Meteorologisk Institut i København til andre lande udlånt en lang række instrumenter, opfundet af instituttets tidligere direktør, D. la Cour. Disse instrumenter bruges ved jordmagnetiske undersøgelser.

KYLLE

kommer til verden

En højskoleuddannet kylling udtaler sig med vægt
og sagkundskab om æg, set både udefra og indefra

- gi' Deres mand

en smagsprøve

på salami

fra BRUGSEN

Til venstre det første billede, der er taget af mig som barn. Måske vil De bemærke, at der foroven i ægget er ved at blive prikket hul. Det er mig, der skimtes bagved revnerne.

GODDAG, mit navn er Kylie. Man siger, jeg er kommet til verden i en vanskelig tid, men hertil vil jeg dog gerne bemærke, at man ikke må undervurdere betydningen af os høns. Er De i grunden klar over, at i 1957 gav en kvalitets-høne i god stand sådan rundt regnet 10 kr. i overskud til sin ejer!

Det er måske nok en mærkelig måde at begynde at snakke på, specielt når man er hoppet ud af skallen for mindre end en time siden, men det kommer sig nok af, at jeg fra fødslen kan prale med at være højskoleuddannet.

Jeg er nemlig kommet til verden på Den danske Fjerkræskole i Middelfart og er absolut ikke nogen dusinkylling.

Endnu er mit kendskab til æg ret ensidigt (jeg kender det mest fra den indvendige side!), men det er blevet mig fortalt, at danske æg ikke altid er så gode, som de burde være, og at flere andre landes i kvalitet ligger over vore.

Jeg troede ellers at alt, hvad der kommer fra dansk landbrug, var bedre end andre landes, men der kan jeg se, at man skal lære, så længe man lever! Jeg kan ikke rigtig blive klar over, hvad der egentlig er i vejen med de danske æg. Jo, man siger blandt andet, at skallen er for tynd (jeg havde ellers besvær nok med at komme igennem den), men der er vist noget om, at man i Danmark har været tilbøjelig til at lægge for megen vægt på, hvordan vi høns ser ud. Jeg føler mig så meget som fynbo, at jeg i den forbindelse ikke kan lade være med at citere, hvad H. C. Andersen skrev: „At lægge æg er hønsens fag...“; det er da så rigtigt, som det er sagt, så jeg synes, at det er først og fremmest det, vi høns skal koncentrere os om i stedet for at forfalde til udvendig pjank. Gode æg, det er tidens løsen. Jeg kan dog forstå på de sagkyndige, at det ikke er noget, man sådan sprinøer til; det tager sin tid – måske mange år.

Det hænger blandt andet sammen med, at vel er vore mødre udvalgt efter, hvor gode æglæggere de er, og efter æggenes kvalitet, idet man håber, at vi må arve og videreudvikle vore mødres attraktive egenskaber, men det mørke punkt er vore fædre!

Næ, slet ikke på den måde, som

De tror. Man kender udmærket vort ophav også til den side, men hvis ellers jeg har forstået det ret, er dette forsøgsarbejde endnu så nyt, at de sagkyndige endnu ikke tør udtale sig særlig sikkert om vore fædres indflydelse på æggenes kvalitet.

I grunden er det mærkeligt at tænke sig, at i et land som Danmark, hvor man i mange år har haft omfattende forsøgs- og forskningsarbejde i gang indenfor eksempel mejeri- og slagteribrug, har det kun i forholdsvis beskedent udstrækning været tilfældet indenfor hønseavl; man har mere tænkt på æggenes antal end på æggenes skal, eller hvad der er indeni. Godt at æggebægeret nu blandt andet gennem fjerkræskolens oprettelse er taget i den anden hånd.

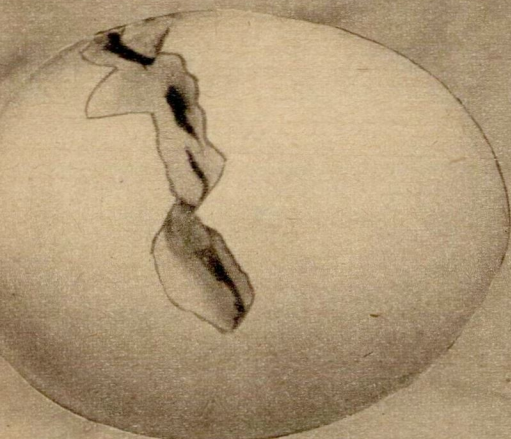
Hvis De ellers vil vide lidt mere om mig selv, kan jeg fortælle, at jeg har tilbragt 18 dage i en „for-ruger“ – det, der i daglig tale kaldes en rugemaskine – og derefter tre dage i en „klækker“, hvor jeg hoppede ud af skallen. Her skal jeg tilbage igen hurtigst muligt og være halvanden dag, for jeg er, som De måske kan se, dårlig nok rigtig tør endnu.

Det er forresten ikke almindeligt, at hønseavlere har rugeri. Det er et speciale, og det kan bedre betale sig for dem at købe sådanne småstørrelser som os på en dags-tid fremfor selv at udruge. Skolen vil imidlertid have rugeri, dels for at eleverne kan lære hønseriets svære kunst fra først til sidst, dels for at have mulighed for at lave forsøg med stamkyllinger.

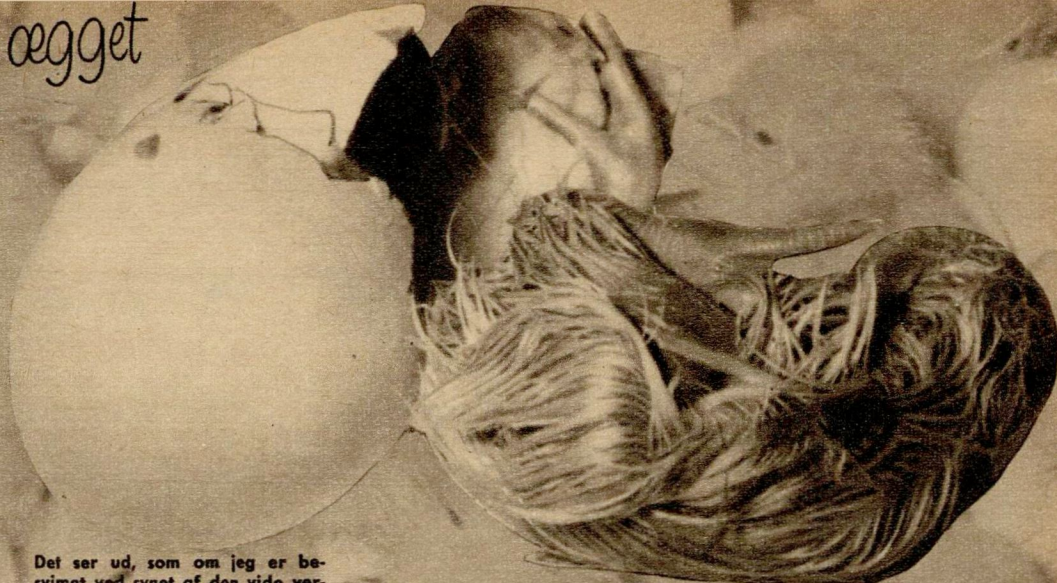
Når vi rigtig kan stå på egne ben, kommer vi ind under en „kyllingemor“, hvor vi hygger os i elektrisk varme i tre uger. Når der så er gået endnu 3-4 uger, er vi blevet så store, at vore veje må skilles. Næsten alle hanekyllinger sorteres fra (det er omkring halvdelen af os) for 10 uger gamle at blive taget ved vingebeinet og ende i stegegyden, mens vi hønkyllinger skynder os at vokse for at komme i gang med at lægge æg. Og så vil det vise sig, om mine æg indfrier forventningerne, eller om det bliver sidste gang, jeg får lejlighed til at ønske nogen: God påske!

KYLLE.

Sådan kom jeg ud af ægget

Nu er revnerne i ægget blevet større, så nu kan De da ganske tydeligt kende mig.

Det ser ud, som om jeg er besvimeret ved synet af den vide verden. Jeg hviler mig imidlertid blot, for det er mere anstrengende, end De aner, sådan at skulle hjælpe sig selv til verden.

Det er da skønt at komme ud i frisk luft efter de mange dage inden i ægget.

Her ser De en flok af mine op til flere dage ældre søskende, fætre og kusiner, som vores „kyllingefar“, hr. la Cour Jensen (når han ellers kan få tid til det for sine elever) serverer et indbydende måltid for.

Carlo og Columbus
af Rune Andréasson

HISTORIEN OM TAMPAX

Tampax har ikke blot en historie – den har ligefrem skabt historie! Skønt Tampax kun er 20 år gammel, har den revideret alle hidtidige begreber om hygiejnisk beskyttelse. *Millioner* af kvinder har brugt billioner af Tampax – og ville ikke drømme om at gå tilbage til gammeldags, ubekvemme metoder.

Tampax blev opfundet af en læge... til gavn for alle kvinder. Tampax er simpelthen en lille stærkt absorberende, bøjelig vattampon af naturbomuld, sammenpresset i et silkeglat indføringshylster, let at blive kvit.

Flere og flere kvinder bruger Tampax. Hver dag vinder Tampax nye tilhængere på grund af den bevægelsesfrihed, Tampax giver. Tampax er usynlig og mærkes ikke, for Tampax bæres indvendig. Ingen „kontur“ røber Dem: De kan danse, bade og gå ture, ganske som De plejer.

Tampax kendes over hele jorden. Kvinder i mere end 75 lande bruger Tampax. Ikke mindst, når det er varmt, er Tampax bekvem – den gnaver ikke, generer ikke... og hindrer odeur i at opstå. 10 stk. Regular med brugsanvisning på dansk koster kr. 3,25, Super (med 40 % større sugesevne) kr. 3,75. Tampax Scandinavia A/S, København V

– opfundet af en læge,
nu brugt af millioner af kvinder.

NÅR HUSMODEREN ER STAVNSBUNDET

DET er nu 38 år siden, de by-handlendes „læbælter“ blev afskaffet – det ældgamle forbud mod, at der oprettedes konkurrerende butikker i nærmere afstand fra byerne end én mil. Men den så forherligede frie konkurrence har skam mavebælte på endnu – et dejligt lunt ét, som man naturligvis nødigt smider, når man først er vænnet til at gå med det. Det lokale monopol er fortsat til stede: I mange af de nye store boligkvarterer, som i de senere år er vokset op indenfor byernes tidligere „læbælter“, har byggeselskaberne indrettet så få butikker, at konkurrencen har glemt at holde sit indtog sammen med forbrugerne. Og det mærkes på priserne, der trives fortræffeligt bag „læbæltet“!

Det er blevet moderne at indrette *butikstov* i de nye boligkvarterer, som skyder op både i de hurtigt voksende købstæder og i Københavns omegn. Her kan husmoderen købe det hele uden at skulle løbe langt omkring, og det er jo praktisk, ikke sandt: Her er f. eks. både en slagter, et ismejeri med brødsalg, en købmand, en grønthandler og et sæbehus – og hvis det skal være rigtig godt, har man måske slået det hele sammen til et *supermarked*, eventuelt suppleret op med en bankfilial.

Men det bliver mange gange et dyrt sted at gå på indkøb! *Samvirke* har prøvet at sammenligne priserne for ganske almindelige hverdagsvarer på et sådant butikstov med, hvad de tilsvarende varer koster i den nærmest liggende brugsbutik – og resultatet var forbløffende: for almindelige daglige standardvarer var overpriserne åbenbart mindst, mens de er størst for ting, hvis priser falder mindre i øjnene på grund af variationer i indpakningen o. s. v. Prisforskellene er således meget betydelige for rengørings- og toiletartikler.

Efter et løseligt skøn på grundlag af disse prisforskelle

kunne der spares i hvert fald 15–20 kroner – foruden brugsens dividende – af et ugentligt husholdningsbudget på 90 kr., forudsat at husmoderen i det pågældende nye boligkvarter havde lejlighed til at købe ind til de billigere priser. Det har hun undertiden, f. eks. hvor hun er selverhvervende og kan nå at gøre en del indkøb på vej til og fra arbejde, eventuelt inde i byen. Men i mange tilfælde er husmoderen nærmest stavnsbundet, f. eks. fordi hun har småbørn. Det er jo aldeles ikke sådanne familier, der har bedst råd, men netop de kommer til at betale dyrt, fordi boligselskabet ved byggeriets gennemførelse har lagt et „læbælte“ omkring de lokale handlende.

Forbrugerrådet vil nu tage hele dette spørgsmål op, formentlig med en henvendelse til de boligselskaber, der ved deres butikspolitik har varetager deres lejeres forbrugerinteresser så slet. Der er i hvert fald ingen mening i, at selskaber, som arbejder med statsstøtte, kommunegaranti o. s. v., tager så lidt hensyn til de mennesker, der skal bo i lejlighederne.

Nu er det selvfølgelig ikke givet, at priserne automatisk ville blive mere rimelige, blot fordi der blev indrettet f. eks. to butikker af samme slags på hvert nyt butikstov. Det lokale monopol kan trives under mange forhold – derpå tyder bl. a. den undersøgelse, som Bornholms husmandsforeninger og landøkonomiske forening nu har sat i gang for at klarlægge årsagerne til det bornholmske prisniveaus særlige højde. Man finder også ved masser af vejkrøds i Danmark tre eller fire fornemme tankstationer fra forskellige olieselskaber, men det bliver benzi-

nen jo ikke billigere af – snarere tværtimod, kan man vel sige.

Alligevel er der noget at gøre ved de nye bykvarterers lokale monopoler. I de tilfælde, hvor det er lykkedes brugsen at få plads og at flytte med ud i de nye boligkvarterer, ligger sagen naturligvis helt klart – alene fordi den nye brugsafdeling jo holder samme priser som de ældre brugsbutikker inde i byen. Det nye kvarters „frie handlende“ må her undvære det lokale monopols lune mavebælte og finde sig i en fri konkurrence, som de måske flere hundrede omkringboende familier har betydelige kontante fordele af.

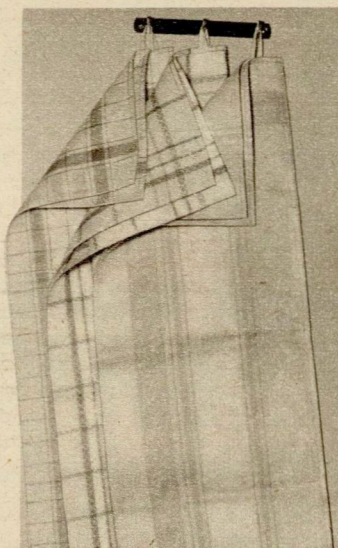
Nu er der ingen tvivl om, at man i mange tilfælde kunne nå langt, hvis husmødrene i de nye boligkvarterer selv gik lidt kraftigere på, f. eks. gennem lejerforeningerne. Et udtrykkeligt lokalt ønske ville ofte gøre det lettere at trænge igennem både for forbrugerrådet og for dem, der kunne tænke sig at forsøge med en konkurrerende butik. Og mon ikke husmødrene hidtil har været for skikkelige?

FORÅRS- OG SOMMERTØJ

FORÅRETS og sommerens moder, som møder dem i *Vår mønstertidning* byder på mange ideer til garderoben. Hefteet viser først en del dragter og frakker i de nyeste snit, og man ser straks, at kjoledragten altså kjole og jakke af samme stof – går i stadighed igen. Våre fortsætter med praktiske og anvendelige skjortebluser, kjoler, en nyhed, som man ikke kan komme uden om. Den kjole er uhyre praktisk, blandt andet kontorbrug, og morsom effekt iøvrigt den posefyldte i blusen.

Det er ikke mange år siden, de fleste mennesker så lidt nøjere på femøren, inden de gav den ud. I dag kan man næsten ingenting købe for en femøre, og de færreste tager det så højtideligt med den – måske også fordi mange tænker som så, at det er lettere at skaffe sig en femøre mere i indtægt, end at have det besvær med at finde ud af, hvor man kan spare en femøre ved at købe billigst. Men i vore dage er forbruget sammenlagt af så uhyre mange forskellige varer og indkøb, at selv små prisforskelle på de enkelte poster hurtigt summerer sig op til anseelige beløb – jævnt før den omtalte besparelse, som jo endda har den fordel fremfor et tilsvarende beløb lagt til indtægt, at den er skattefri.

Lidt om

HÅNDKLÆDER og VISKESTYKKER

Det var nok værd at spare disse penge. Det er tusinder af familier landet over, der kan spare dem – og er i deres gode ret til at spare dem. For det er meget godt, at der i nutidens udmærkede sociale byggeri er tænkt på husmoderne med vaske-maskiner i kælderens og nedstigningsskakt, men det er lige så vigtig for husmoderen i det daglige og for familiens økonomi, at der kan købes gode varer til fornuftige priser. Lad os derfor ikke få flere nye bykvarterer med et „læbælte“ for de lokale handlende. Læbæltet for konkurrencen blev jo afskaffet i landsmålestok for mere end en menneskealder siden!

NOGLE mener stadig, at de glatte håndklæder (halv- og hellinned) bør benyttes til ansigt og hænder og frottéhåndklæderne til kroppen. Een ting er dog sikkert: Efterspørgslen efter frottéhåndklæder er steget enormt de sidste år. Man er gået bort fra at benytte de glatte håndklæder, og det er ikke så mærkeligt. For med de tekniske muligheder, der er i dag, er det let at fremstille farvestrålende, sol-, lys- og vaskeægte frottéhåndklæder.

Der findes frottéhåndklæder i mange størrelser og kvaliteter – lige fra små, fikse gæstehåndklæder, som ikke er ret dyre, til store kraftige badehåndklæder, som koster ca. 20 kroner.

Al frotté er 100 procent bomuld og findes også i metermål for dem, som ønsker at sy deres håndklæder efter egne mål. Kun de færreste syer dog selv, og det kan nok heller ikke betale sig. 70 cm bredt frotté koster i metermål ca. 9 kroner, medens de fleste køber frottéhåndklæder i størrelsen 50×100 og prisen for dem er 5–6 kroner.

Siger man viskestykker, siger man også halv- og hellinned. Mønstrene er for en stor del de „klassiske“ – dem vi kender, og faktisk altid har kendt. Man kan godt sige, at bomuld til viskestykke er bandlyst – i hvert fald når det skal benyttes til aftørring af finere porcelæn og glas. Bomuldsviskestykkerne fnugger og suger ikke vandet som hør, og efterspørgslen er da også derfor. Halvlinnet (halv hør og halv bomuld) foretrakkes af forbrugernes flertal, og prisen for en størrelse af 50×80 er omkring 3 kroner.

Hellinned er det bedste, man kan få. Hør suger som bekendt vandet til fuldkommenhed – og et hellinnedviskestykke fnugger ikke. For nogle af de fineste hellinnedviskestykkers vedkommende gør de moderne pastelfarver sig gældende: Smukke terner i blå, grønt og rødt er indvævet og prisen er cirka 7 kroner.

Alt i alt kan man altså få viskestykker fra godt to til cirka syv – og priserne er naturligvis i henhold til kvaliteten.

Om nogen tid vil man kunne købe dekorative påtrykte viskestykker med farveglade og kønne motiver og mønstre. Viskestykkerne vil sikkert fortrinsvis blive benyttet som pynteviskestykker i køkkenet. Prisen bliver pr. stk. cirka 4–5 kroner.

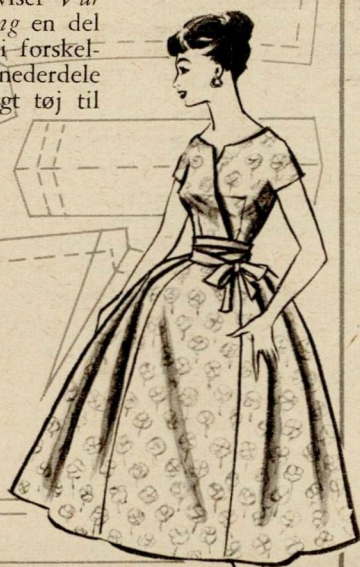
Norita

er også den
maskefast forårsstrømpe

Vælg denne forårs-elegante, men alligevel lune nylon i det eksklusive pin-point netmønster.

Det er fineste NORITA kvalitet, 15 den./60 gg og garanteret sikret mod maskeløb Dess. 3/275. 9,85

Et utal af eksempler på lette sommeroler, strandtøj til mor og datter, den blege kjole til „kvinden på fyrrer“, raffinerede kjoler til aftenbrug samt ideer til den vordende moder“ følger herefter, og endelig viser Vår modeillustration en del nye bluser i forskellige faconer, nederdele og klædeligt tøj til sommeren.

OG SÅ FÅR DE ENDDA DIVIDENDE

det betaler sig
at købe i
BRUGSEN

FORÆLDRE OG BØRN I SAMME

Hyresgästintresseföreningen Hästhagen – det er rigtig svensk: Lejerforeningen i et af Hälsingborgs nyeste boligkvarterer. Og det er ikke nogen almindelig

lejerforening. Se f. eks. bare den måde, den bruger sine penge på: Af de samlede udgifter på ca. 13.000 kroner går kun 36 kr. til lejerforeningsvirksomhed ...

Det er altså resten af pengene, der er noget sjov ved. De bruges til fritidsvirksomhed blandt boligkvarterets ca. 1000 børn og unge – og blandt forældrene selv.

Vi har selv herhjemme mange fritidshjem og ungdomsklubber (ideen er forresten kommet til os fra Sverige). For nok anerkendes det fra alle sider, at hjemmet skal være det centrale i børnenes og de helt unges tilværelse, men på den anden side er familielivet i vore dage blevet så udadvendt, at mange fritimer tilbringes uden for hjemmet; det er for at få disse fritimer fornuftigt anvendt, at foreninger, offentlige institutioner m. v. opretter fritidshjem og ungdomsklubber.

Men i Hästhagen i Hälsingborg har forældrene ment, at de selv burde have et medansvar for børnenes og de unges beskæftigelse også i disse fritimer udenfor hjemmet. Og derfor har de koncentreret deres lejerforenings arbejde netop om dette punkt.

Hästhagen er et ganske almindeligt moderne boligkvarter at se til, med godt 400 lejligheder i en nydelig park- og blokbebyggelse. Men et besøg ved aftentide afslører snart, at der i næsten samtlige kældre foregår mærkelige ting.

Vi starter i den ene ende og finder en snes søde småflicker i 6-9 års alderen samlet om håndarbejdet. Det er nydelige ting, de laver, under ledelse af en af kvarterets store piger – som disse aftener frivilligt giver afkald på de meget fornøjelige sammenkomster i ungdomsklubben i næste blok. Der er liv og glade dage. De eneste adgangs-betingelser er, at man er mellem

15 og 20, og at man ikke er sur. Underholdningen går af sig selv – dans og fjernsyn, snakken og pjanken – og ind imellem styrker man sig med en sodavand. Alt har klubbens livsglade unge medlemmer lavet selv – fjernsynsapparatet inklusive. Og klubbens formand er 17 år.

I blok efter blok, i hyggelige og centralopvarmede lokaler, som er stillet gratis til rådighed af boligselskabet, udspiller sig al den virksomhed, som nu en gang hører interesserede børn og unge mennesker til. Her er fri-

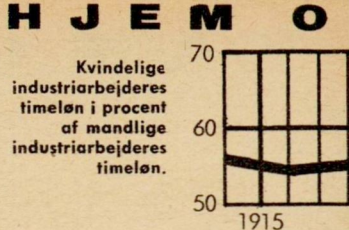
FRITIDSHJEM

mærkeklub, hvor tyve drenge under kyndig vejledning stifter det første bekendtskab med den vide verden. Her er to bordtennisklubber, den ene som en slags forskole til den anden, hvis spillere jævnligt drager langt bort i landet for at udkæmpe turneringer. Her er mørkekammer for de fotointeresserede. Her drives gymnastik, sløjd, metalsløjf og andre ting.

Og der er meget mere, end man sædvanligvis vil kunne finde sådanne steder. I et af lokalerne er indrettet et nydeligt lille bibliotek – og det har sin egen historie. Lejerforeningen har selv startet det, med lånte bøger, men snart blev virksomheden så omfattende, at man måtte lade stadsbiblioteket overtage den som ungdomsfilial.

I kompleksets største sal slutter besøget af med en lille kabaret, opført af en snes piger – naturligvis til tonerne af en ægte svensk harmonika. I lokalet her samles hver søndag 200 børn til filmsforevisning. Og andre dage er her altså sang og musik på den lille scene; de svenske forældre er selvfølgelig både stolte og rorte, når de på de store af-tener præsenteres for, hvad deres kære poder har lært sig – bare fordi de kan lide det. Men ellers er forældrene ikke bare tilskuere! Det er dem, der har sat denne fritidsvirksomhed blandt de unge og børnene i gang, det er dem selv, der leder mange af de spændende kursus – og forældrene er selv grebet af det: Når børnene samles i frimærke- og bordtennisklubber o. s. v., mødes deres forældre over bridgebordet eller skakbrættet, de driver musik, syning o.s.v.

Man har på følelsen, at alle „trivs bra“ i dette boligkvarter, hvor forældrene har følt at have et direkte ansvar for deres børn og unge også i de timer, der tilbringes udenfor hjemmet.

DET SAMME

Er det en slags naturlov, at kvinderne skal have mindre i løn end mændene?

Når man ser den stædighed hvormed forskellen har overlevet mere end et halvt århundredes energiske udryddelsesforsøg, så fristes man næsten til at tro på det med naturloven. For en kendsgerning er det jo, at kvinder gennemgående betaler lavere end mænd. Hvorfor er det sådan?

Det er selvfølgelig arbejds-givernes stædighed, vil nogen påstå; de er interesserede i at bruge kvinderne som løntrykkere. Men når så forholdet faktisk er det, at også de selvstændige erhvervsdrivende kvinder som ikke er afhængige af nogen arbejdsgiver – eller måske endda selv er arbejdsgivere – tjener langt mindre end deres mandlige erhvervsfæller, så slår forklaringen med arbejdsgivernes halstarrighed i hvert fald ikke til.

Men hvad er da forklaringen?

Mon ikke den i virkeligheden skal søges dybt i os selv. Det er ikke så let at udrydde gamle fordomme og ideer – især ikke når det koster penge at gøre det.

Det var en lærerinde, der begyndte

Kvinderne selv har ellers stridt længe nok for deres ligeberettigelse på arbejdsmarkedet. I 1889 rejste kommunelærerinde Anne Bruun første gang kravet om „lige løn for lige arbejde“ og det blev hurtigt taget op af Dansk Kvindesamfund med formlen „lige løn for mænd og kvinder i lige stilling“.

Man må lægge mærke til de sidste ord. Det var først og fremmest de stats- og kommunale ansatte kvinder, dem „i stillinger“, ligelønskravet gjaldt. Og det var også for dem, det først blev gennemført: Da først 1915 grundloven havde givet kvinderne valgtret til rigsdagen, altså gjort dem til en politisk magt-faktor, så opnåede de også få år efter, nemlig ved den nye tjenestemandslav af 1919, den eftertragtede ligeløn.

Det holdt hårdt at komme så vidt! Ikke alene stødte man på de bevilgende myndigheders

Bevar
træværket mod
ødelæggelse

HYLOSAN

beskytter træet mod råd, svamp samt skadedyrsangreb, og HYLOSAN-imprægnering mangedobler træets levetid. HYLOSAN er meget let at anvende og fås: grøn, lysebrun og farveløs.

TAXOLEUM

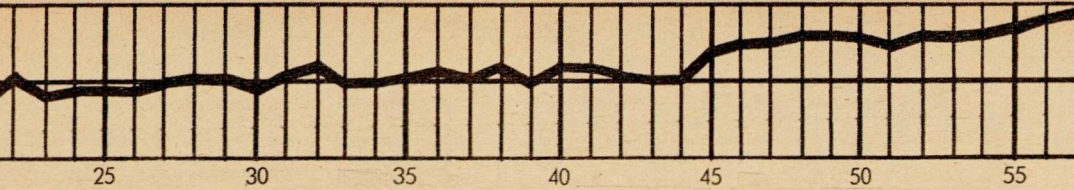
har de samme imprægnerende egenskaber og fås i 2 smukke brune farver: mellembrun og mørkebrun.

Det betaler sig at imprægnerer både nyt og gammelt træ.

Forlang HYLOSAN og TAXOLEUM i

BRUGSEN

DET BETALER SIG at købe kvalitetsvarer. Den gode SLIDMAND kvalitet har slidstyrke for meget mere end prisen, både når det gælder arbejdstøj, skjorter og sokker. lægget i dette nr. af bladet er lige til at tage ud og folde til en fiks brochure, hvor De får god oplysning om hele SLIDMAND serien fra FDBs egen fabrik.

ARBEJDE TIL FORSKELLIG BETALING

modstand, fordi ligelønnen kostede penge. Men f. eks. lærerinderne var nær ikke kommet med under ligelønnen, fordi deres krav mødte voldsom modstand blandt mandlige kolleger og netop lærerinderne var dog dem, der tydeligst kunne gøre argumentet med ens uddannelse, arbejde og ansvar gældende.

Det gik jo imidlertid, og vi var endda i god tid forud for den internationale konvention herom, der blev endeligt vedtaget i 1951 – ikke sandt?

Vist var vi ej. For hvad der var vedtaget i tjenestemandsløven i 1919, gjaldt ikke mere i 1951 – ja, allerede ved den anden verdenskrigs begyndelse blev ligelønnen i praksis opgivet, og i dag er forskellen så stor som nogensinde!

Man kan give dyrtiden skylden herfor – den har jo alligevel så meget på samvittigheden. Sagen er, at kvindelige tjenestemænd i almindelighed betragtes som „ikke-forsørgere“, og derfor kun får to trediedele af de dyrtids-reguleringsstillæg, der tildeles deres mandlige kolleger. Og da disse reguleringstillæg efterhånden andrager omkring halvdelen af den samlede løn, forstår man, at det i virkeligheden står skralt til med ligelønnen.

Det er jo et løjerligt princip at give folk løn efter deres forsørgerbyrde og ikke efter det arbejde, de præsterer for pengene. For ministre og folketingsmedlemmer gælder dette princip da heller ikke, og der er udsigt til, at den nye tjenestemandsløvs også skal bryde dermed og altså vende tilbage til ligelønnen.

Reformen – hvis man kan kalde genoprettelsen af en begået fejl således – vil koste penge, så der vil jo nok, nu lejlighed byder sig, atter løfte sig en og anden røst mod ligelønnen. Er det nu også nødvendigt at give kvinder lige så mange penge mellem hænder som mændene?

Den danske kvindes nøjsomhed og formodede evne til – fremfor manden – at få pengene til at slå bedre til, har der ofte nok været pukket på, når talen har været om at give kvinden samme indtægter som manden.

Da f. eks. Dansk Kvindesamfund ved et møde i Aarhus i 1933 diskuterede den nye socialreform med socialminister K. K. Steincke, og foreholdt ham forskellen i ydelserne til mandlige og kvindelige aldersrentemodtagere og invalider, forsvarede ministeren det med, at statistikken viste, at kvinder faktisk klarer sig med mindre end mænd.

Ja, det var de jo nødt til, når de nu fik mindre. Først i 1946 gennemførtes i Danmarks sociallovgivning ens ydelser til kvinder og mænd.

En revolution, der mangler

De to verdenskrigs afslutning blev jo fulgt af både store og små revolutioner – således også på ligelønnens område: I 1919 gennemførtes omvæltningen for tjenestemændene, i 1946 for de sociale ydelsers vedkommende.

Men på ét yderst vigtigt område er ligelønnen aldrig slået igennem, ikke en gang i teorien, nemlig i det private erhvervsliv, især i industri og håndværk, hvor i hvert fald 125.000 kvinder beskæftiges. Gennem årene synes man her i de kollektive lønoverenskomster at have fulgt det meget enkle princip, at kvindernes løn andrager $\frac{2}{3}$ af de mandlige arbejders løn.

Det er i virkeligheden forbløffende, så stabile forholdene her har været over en meget lang periode. Før den første verdenskrig, i 1914, var de kvindelige industriarbejders løn ca. 55 procent af mændenes timeløn. Efter krigen steg kvindernes timeløn til 60 procent af mændenes, og heromkring holdt det sig i lange tider, til lønnen efter den anden verdenskrig nåede op på 65 procent af de mandlige industriarbejders gennemsnits-timeløn.

Først i de allerseneeste år, bl. a. efter at kvinderne er begyndt at få lige så store dyrtidstillæg som mændene, er der igen sket et lille skridt henimod ligeløn. Men det går rigtigt nok med hanefjed; med det hidtidige tempo vil det tage henved 100 år, før ligelønnen er realiseret.

Da kvinderne for alvor trængte ind på arbejdsmarkedet, så fagbevægelsen det som en trussel mod mændenes opnåede

lønniveau, idet den frygtede, at arbejdsgiverne skulle bruge kvinderne til løntrykkere (netop fordi ligelønnen ikke blev hævet!). Og i perioder med stor arbejdsløshed har der ofte løftet sig røster for, at man burde nedbringe ledigheden blandt mændene ved at vise de kvindelige arbejdere tilbage til hjemmene.

Ligeløn i tobaksindustrien

Kvindeligt Arbejderforbund har rejst krav om lige løn for lige arbejde, men kun ganske enkelte steder er kravet opfyldt, således f. eks. i dele af tobaksindustrien, hvor mænd og kvinder har samme akkord og også samme betingelser for at udføre arbejdet. Inden for de fleste fag, hvor kvinderne arbejder side om side med mændene, betales de imidlertid lavere – dette endda til trods for, at de ofte er organiseret i samme fagforeninger. I f. eks. sukkervarearbejdernes forbund, bogbinderforbundet og skrædderforbundet, blandt tekstil- og skotøjsarbejderne udgør kvinderne endda et flertal af medlemmerne.

Vi er i virkeligheden ikke kommet mange skridt henimod ligelønskravets opfyldelse. Man kan sige, at staten har lagt et plaster på såret ved at give særligt, skattefrit fradrag for hustru-indtægt. Men det giver dog ingen trøst for den manglende ligeløn, og man må nok spørge, om det i al evighed skal være sådan, at kvinder betales ringere end mænd for samme arbejde?

Mange ting spiller ind. Når industrien rationaliserer og i stigende grad går over til akkordbetaling, når den tekniske udvikling gør kravet til egentligt muskelarbejde mindre – så får ligelønskravet en større chance. Hvis det altså falder i gunstig jordbund, hvis det forstås og anerkendes som et berettiget krav. Og her er megen gammel vanetænkning at overvinde. Når det dog er således, at selv det offentlige først nu for alvor vil realisere det ligelønsprincip, som man troede gennemført med tjenestemandsløven af 1919 – kan man så vente, at folk i almindelighed skal være stort mere frem-skredne i deres opfattelse af dette problem?

DET ER SÅ LET - DET ER SÅ LET - DET ER SÅ LET

DET ER SÅ LET AT FARVE MED OPAL

Nu kommer solen! Det er så let at farve gardinerne „nye“ med Opal. Der er mange moderne kulører på farvekortet også til garderoben og dækketøjet. Opal farver uld, halvuld, silke, halvsilke, bomuld, linned, endvidere nylon o.s.v. Til blegning og affarvning bruger man Opanol.

Spar penge, farv selv med

OPAL

DET ER SÅ LET - DET ER SÅ LET - SÅ LET

Fra forårs- og sommerudgaven af VÅR MÖNSTERTIDNING

„VI“-mønster model nr. 3192. Stør. 10–12 og 14 år.

Pris kr. 2.75

Af samme mønster kan syes vest og nederdel – nederdel – bluse med kort ærme – bluse med $\frac{3}{4}$ ærme – vest – hue.

Fås i Brugsen, Stilman, Norita og Magasin ANVA

90 pct MINDRE ARBEJDE

– DET ENDER vel med, at man laver en maskine, der høster byg med den ene ende og sparker fulde folk ud af den anden ... sagde en ældre bondemand, da man forleden diskuterede de sidste års landbrugs-mekanisering.

Han tog måske nok fremtidens glæder eller sorger vel meget på forskud, men mekaniseringen indenfor dansk landbrug er i alt fald nået så vidt, at man i Jylland kan finde en gård på over 100 tønder land, som drives af ejeren og hans 17-årige søn alene. En ældre daglejer passer gårdens husdyrhold, der er indskrænket til nogle fedekreaturer og nogle høns – alt andet arbejde ordner far og søn, selv i høsttiden. Den ene kører da en mejetærsker, hvor kornet ikke fyldes i sække, men opsamles i en beholder. Det tømmes direkte herfra over i en særlig tankvogn, som høstmand nr. 2 kører hjem til gården, hvor kornet suges op i en silo. To personer klarer, hvad der før gav slid og travlhed til en snes høstfolk.

Tre gange så besværligt at samle halmen op som at høste og tærske

Metoden – tanktærskning – er endnu anvendt i så ringe udstrækning herhjemme, at man ikke har danske undersøgelser af arbejdsbesparelsen, men i Sverige har man foretaget en sammenligning mellem den menneskelige arbejdsindsats ved tanktærskning og ved „gammeldags“ kornhøst – altså høst med selvbinder, hjemkørsel af kornet som neg og tærskning af det hjemme på gården – d.v.s. den metode som langt det største antal danske landbrug stadig anvender.

Man kom til det resultat, at hvis arbejdsindsatsen med den „gammeldags“ fremgangsmåde sættes til 100, var den ved tanktærskningen 13. Man sparer med andre ord 85–90 pct. af arbejdet.

Forudsætningen er ganske vist, at man efter tanktærskningen lader halmen blive liggende på marken eller brænder den af. Skal den samles op, koster det selv med moderne hjælpemidler lige så meget arbejde som hele den øvrige høst- og tærskningsproces. Og foretages halmopsamlingen uden moderne hjælpemidler, kræver den alene tre gange så meget arbejde som høst og tærskning iøvrigt. Også dette antyder jo, hvor vidt rationaliseringen er drevet.

Stort set er det danske land-

brugs mekanisering jo sket i løbet af den sidste halve snes år. Vil det næste tiår bringe en lige så voldsom udvikling?

– Vi mærker ihvertfald ingen mindskning i antallet af nye landbrugsmaskiner, der indleveres til undersøgelse her, siger forstander Knud Hansen, leder af Statens redskabsprøver på Bygholm ved Horsens. Vi har i tidens løb prøvet over 100 forskellige traktormærker her på Bygholm, men der bliver stadig ved at komme nye frem, og det samme gælder i endnu

højere grad for redskaberne.

Man skal heller ikke tro, at landbrugsmekaniseringen er enestående langt fremme i Danmark. Vi ligger ikke *dårligere* end de andre vesteuropæiske lande, men det skyldes navnlig, at mekaniseringen på en stor del af de mindre danske brug er mere gennemført end i de tilsvarende brugsstørrelser i andre lande. Vore 80,000 traktorer og 4000 mejetærskere er derimod ikke særlig imponerende tal målt med international målestok.

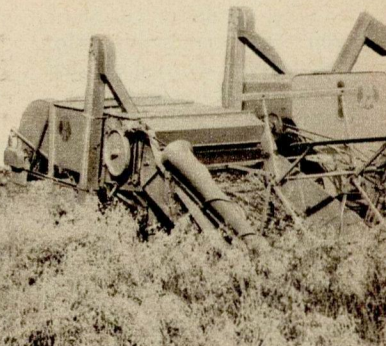
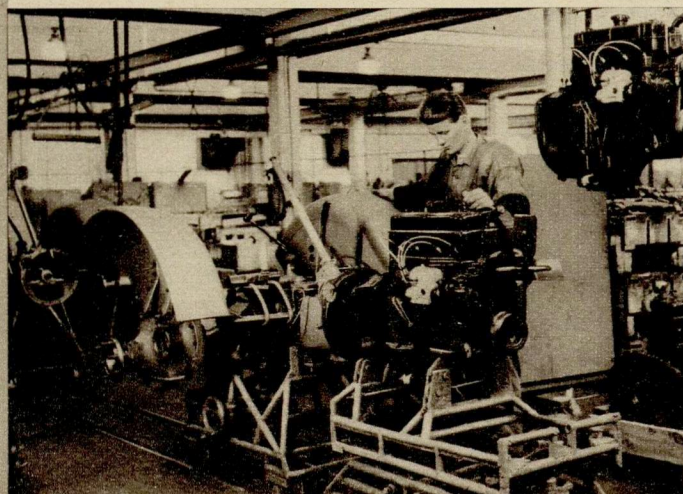
Hvad antallet af mejetærskere

Det svenske bruk lever endnu

BRUKSPATRONEN i herregården ved det smålandske bruk, hører kun hjemme i romaner, men bruken eksisterer stadig. Herom overbeviser man under et besøg på Överum bruk i Småland, hvorfra plov og kommer til Dansk Landbrugs Andels Maskinindkøb. I den næsten tre hundrede år gamle smedje ved elven findes stadig den vandhjulsdrevne hammer, og i støberiet synes al det gamle smedehåndværk be-

Allerede i 1913 rullede den første traktor ud fra Munktells fabrik i Eskilstuna. Det var en kraftkarl med to meter høje baghjul, apparatet vejede otte tons. Herunder et glimt af samlingen af traktorer i dag. Motoren er lige indsat, bagved arbejder hængere motoren til den næste traktor parat. Tilsvarende samlebåndsteknik er taget i brug på BM's fabrik for mejetærskere.

varet. Bruket i dag er som førhen et samfund, der får sit udkomme af smedje og snedkeri, af landbrug (1000 tdr. land) og skovbrug på 10.000 tdr. land. 500 af sognets 2500 mennesker er beskæftiget med bruket, alle bor i idylliske trævillae i den skovbegrænsede egn. Midt

i forhold til høstarealet angår, ligger vi så nogenlunde midtvejs i feltet – og det er nok omtrent det samme med traktorantallet. Her i Danmark høstes nu omkring 10 pct. af arealet med mejetærsker. Tallet er større f. eks. i Sverige, Norge og nu også Vesttyskland. Det bemærkelsesværdige er, at mejetærskningen har sin største udbredelse i de områder, hvor klimaet egentlig er mindst velegnet dertil, mens man i lande som Italien og Spanien næsten ingen mejetærskere har, til trods for, at klimaet der er ideelt til denne høstmetode. Det er arbejdskraftens mængde og pris, der har bestemt denne udvikling.

Lige så ejendommeligt er det jo for så vidt, at Danmark har en betydelig eksport af landbrugsmaskiner, samtidig med, at en stor del af dem, vi selv bruger, indføres udefra. Vi sælger f. eks. traktorredskaber til Tyskland, selvbindere til Orienten og mejetærskere og jordbearbejdnings-

redskaber til en række lande. Trods toldbeskyttelse i udlandet og trods Danmarks mangel på råstoffer er vi altså i stand til at konkurrere på dette felt, når vi specialiserer os.

At spå om tempoet i de næste års mekaniserings-udvikling inden for dansk landbrug vil være formålsløst. Det afhænger jo bl. a. af konjunkturerne. Men jeg tror så afgjort, der er behov for en yderligere mekanisering, og at den vil komme. Det er ikke så meget de store omvæltninger, jeg tænker på, hverken i teknisk eller driftsmæssig henseende. At gå over til en metode som tanktærskning betyder en total omlægning med så store investeringer i maskiner, siloer og rensnings- og tørringsanlæg, at den i de fleste tilfælde kun vil komme på tale ved nybygning. Jeg tror snarere, de nærmeste år vil blive præget af en forenkling og yderligere tilpasning indenfor de rammer, man kender.

Noget af det, man kan mærke,

er i gang, er således en standardisering af traktorredskaberne, så de samme redskaber kan bruges til forskellige traktormærker. Det er faktisk det største fremskridt, der er sket på dette område, siden traktorerne fik gummihjul og blev forsynet med hydraulisk løfteanordning – de to ting, som gjorde traktoren anvendelig også uden for de meget store brug.

Man ser da også, at mens mekaniseringen tidligere var knyttet til brug af en vis størrelse, går den nu ganske på tværs af skellet mellem brugsstørrelser. Teknisk set er der ikke mere nogen undergrænse. Nu afhænger mekaniseringen simpelthen af den enkelte landmands indstilling – og af, om han kan skaffe pengene.

Selv om en traktor gennemsnitlig overflødig gør 4 heste, der ikke kunne holdes for mindre end 1000 kr. pr. stk. om året – snarere mere – forøger mekanisering naturligvis den kapital,

som skal forrentes og afskrives. Og det er stadigvæk sådan, at de 80.000 traktorer til en anskaffelsesværdi af omkring en milliard kroner, står stille det meste af tiden. I mindre brug er en traktor gennemsnitlig ikke i anvendelse mere end ca. 500 timer om året, og selv i mellemstore brug når man ikke op på at bruge en traktor mere end gennemsnitlig hver anden af årets arbejdstimer.

En virkelig økonomisk udnyttelse af de nye hjælpemidler kræver imidlertid, at man i langt højere grad end hidtil vurderer, om det kan betale sig at udføre et arbejde. Et oplagt eksempel har man i spørgsmålet om, hvorvidt man skal bjerge den halm, der ligger tilbage på marken efter en mejetærsker. For mange har det været en bedre forretning at sætte en tændstik til halmen på marken og købe halm til sit eget forbrug hos naboen.

Ikke mere mest – men billigst muligt

På dette og på mange andre områder forudsætter mekaniseringen, at man slækker på tidligere tiders kvalitetskrav. Det gælder – indenfor visse grænser – ikke mere om at avle mest muligt på et givet areal, men om at avle billigst muligt. Den mand, som mekaniserer, må indstille sig på, at der er arbejder, som det bedre kan betale sig at udføre lidt dårligere – eller slet ikke at udføre.

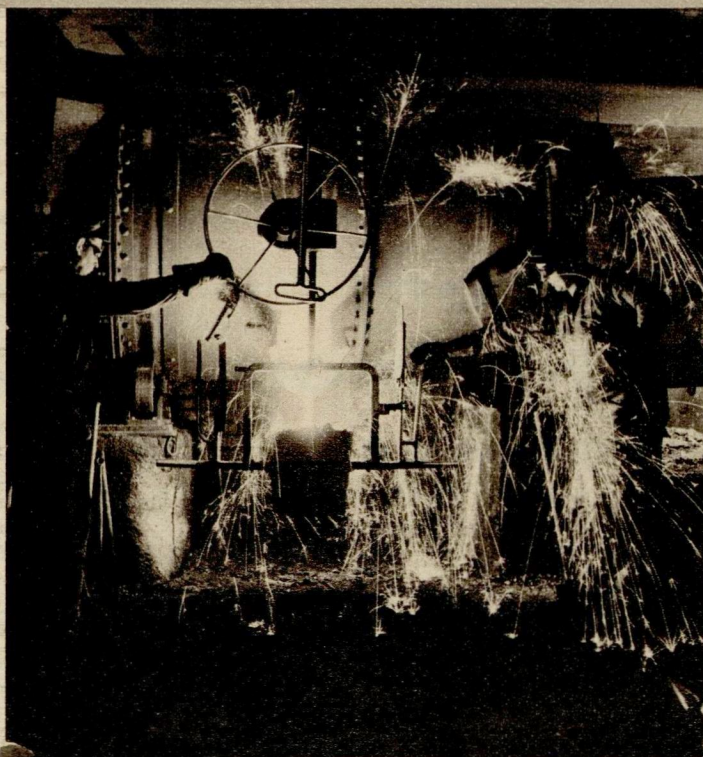
Tænk for eksempel på roeudtyndingen. Endnu har man ikke konstrueret nogen maskine, der kan klare den opgave tilfredsstillende, og man må altså stadig hakke Danmarks 10 millioner kilometer roerækker igen med tre gange med håndkraft. Måske skal man så helt lade være at udtynde roerne. Nogle forsøg har vist, at et roeareal kan give det samme udbytte uden udtynding. Men så bliver den enkelte roe naturligvis mindre, og foreløbig har man bare ikke nogen maskiner, der kan behandle så små roer ved optagningen ...

Der er skam problemer nok endnu ved mekaniseringen – både for den enkelte og samfundsmæssigt set. Hvis en landmand spørger os, om han skal mekanisere, siger vi da også altid til ham: Er du i tvivl, skal du holde fast ved hestene ...

Alligevel er der flere og flere, der opgiver dem.

ven ligger en vældig brugsfor-
ring. Her udleverede forhen en
rukspatron arbejderne deres for-
ødenheder på nådig kredit – og
ak betalingen fra i det indbyrdes
ellemregnskab. Ved søn ligger
en hvide herregård med alle sine
aditioner i behold, og hele livet i
ognet drejer sig om bruket, om
ets varer og deres kvalitet og
kkes.

DLAM har haft held til at knytte
forbindelse med denne traditions-
ge virksomhed, og et lige så stort
held for DLAM er forbindelsen
med Bolinder-Munktell i Eskilstuna,
hvor en ny traktor står færdigbyg-
et hvert kvarter dagen lang.

På Øverum bruk lyner det i støberiet. Den 300-årige virksomhed begyndte som kanonstøberi, nu er det især plove det gælder. Traditionsrigt håndværk og moderne teknik har her indgået en heldig forbindelse.

ARBEJDET MED Huset OG HAVEN

MAN MÅ ARBEJDE MED SVAGSTRØM

og ringe- og telefonanlæg, lysanlæg på biler og motorcykler samt til en vis grad radioanlæg er også lovlige objekter.

Men ofte er arbejdet for dårligt udført. F. eks. kan en dårlig samling af elektriske ledninger forårsage periodiske afbrydelser af et kredsløb, en fejl, som det er vanskeligt at lokalisere.

Her skal der derfor gives nogle fiduser, som kan bidrage dels til at give pænere arbejde dels til at højne kvaliteten.

I fig. 1 er vist en meget al-

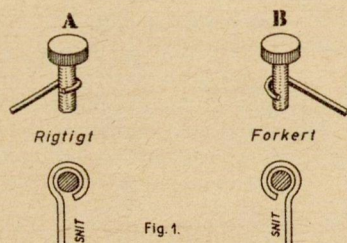

Fig. 1.

mindelig forbindelses måde, hvor en ledning skrues fast ved hjælp af en fingerskrue, og her er det ikke ligegyldigt, hvordan ledningen vendes i forhold til skruen. Ledningens øje, som til dannes på forhånd ved hjælp af en rundtang, skal vende som vist på fig. 1-A. Vendes det modsat som på fig. 1-B, vil ledningen, når skruen trækkes an, blive skubbet væk fra denne, og forbindelsen vil derved blive vaklende og usolid.

Skrueforbindelsen i fig. 1 er

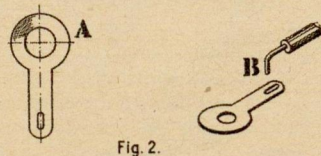

Fig. 2.

i mange tilfælde fuldtud tilstrækkelig, men bedre er det at anvende den i fig. 2 viste metode. Her bruges en såkaldt loddeflig, der ses ved A, og som er stanset ud af ganske tynd messingplade. Ledningen bøjes i en ret vinkel på det yderste stykke – som vist ved B – forinden den loddes på fligen. I radioteknikken anvendes loddeflige overordentlig meget. De er ganske billige og fås i mange forskellige udførelser og størrelser.

Til sværere ledning bruges den i fig. 3-A viste kabelsko. Ledningen anbringes som vist ved B, fligene a bøjes ind mod og over den afisolerede ledningsende, og trekantfligene b

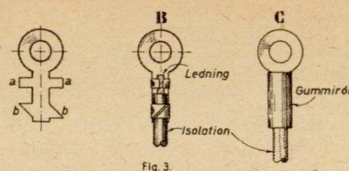

Fig. 3.

klemmes ind over ledningens isolation. Ledningen kan eventuelt fastes til fligene a ved hjælp af tinlodning, men som regel er det ikke nødvendigt. Er der, f. eks. i en bilinstallation, fare for kortslutning mod de blanke dele af kabelskoene, kan man som vist ved C presse et stykke gummi- eller plasticrør – fås i radioforretningerne – ind over samlingerne på kabelskoene.

Skal en ledning fastgøres i et udboret hul, f. eks. ved bøsninger, klemskrues, bananstik, fatninger o. l., er det hensigtsmæssigt at ombukke den yderste ende af den afisolerede ledning, så der fremkommer en lille krog på denne. Herved forebygges uønskede udtrækninger af led-

Fig. 4.

ningen. Fig. 4 viser, hvordan en ledning ombukkes, forinden den monteres i et bananstik.

... og skal vi så til slut være enige om, at vi ikke piller ved stærkstrømsinstallationerne, hvor stærk fristelsen end kan være. Nutidens vekselstrøm er farlig nok for fagfolk, og for amatører er den simpelthen livsfarlig.

MALER DE SELV?

DET udvendige træværk trænger sandsynligvis stærkt til maling. Gå i gang, så snart vejrliget tillader det, og de forskellige emner er gennemtørre. Gælder det vindskeder, trempelværk, vognporte og lignende, er det i almindelighed tilstrækkeligt at foretage grundig afbørstning med en stiv børste. Finere træværk som for eksempel vinduer og døre bør derimod udover den almindelige rengøring slibes med sandpapir nummer 1, afskrabes med spartel, og derefter foretages afvaskning med salmiakvand. Der bør males mindst to gange.

Rotex ren oliemaling er en udmærket vare til første stryging. Til anden stryging kan man anvende den moderne syntetiske Pleno maling. Til afbørstning af alle løstsiddende partikler samt i særdeleshed rust på stålvinduer, beslag, rækværk eller lignende anvender man stålborste og foretager så grundstrygning med Ultrax syntetiske grundfarve. Denne skal beskyttes med Ultrax syntetiske dækfarve. – Hvor man vil slutte med en aluminiumfarve, er det særlig vigtigt, at der er foretaget grundstrygning, idet aluminium-kvaliteten ikke i sig selv er rustbeskyttende.

Har De tage af bølgeblik, pande- eller pukkelpåklædere, vil det virke stærkt forskønnende,

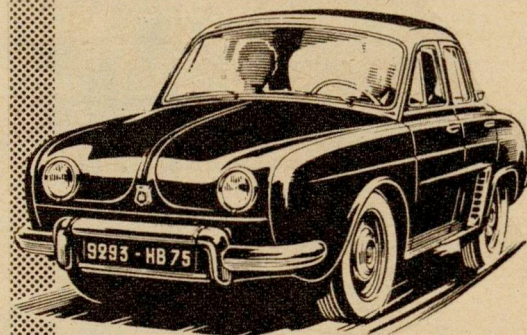
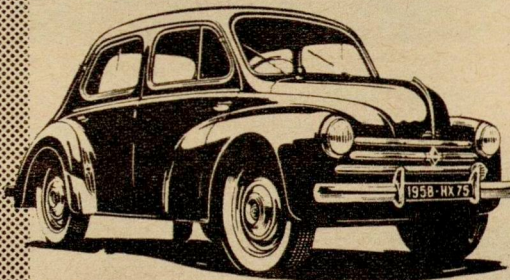
Evig ungdom bag motorhjelm

RENAULT har tænkt på Deres økonomi langt ud i fremtiden. Når andre vogne skal til en dyr og omstændelig hovedreparation, sender RENAULT-ejeren blot sin vogn hen og får udskiftet cylinderforingerne. Det koster det halve ... og kan gennemføres på nogle få timer. Det er denne geniale tekniske finesse, der har givet RENAULT-motorerne deres berømte **EVIGE UNGDOM**.

RENAULT 4CV

incl. varme og defroster fra kr. 11.993

- ✕ Kraftig 4-cylindret, topventilet, 4-takt motor.
- ✕ Karrosseri i svær stålplade ... og med rigtig stålplade-tag, der giver fuld sikkerhed!
- ✕ 4 døre ... og rigelig plads til 4 fuldvoksne.

RENAULT DAUPHINE

– alt hvad hjertet og fornuften kan begære! Incl. varme og defroster kr. 16.455

Tal med RENAULT-forhandleren om de rimelige købsvilkår. Send kuponen ... og det store 4CV- eller DAUPHINE-katalog kommer gratis med posten.

Send mig gratis og portofrit DAUPHINE-kataloget.....
 RENAULT 4CV-kataloget.....
 (Sæt x i rubrikken ud for den vogn, De er mest interesseret i)
 Navn
 Stilling
 Adresse
 Inds. til BRDR. FRIIS-HANSEN A/S, Sejrgade 15, Kbhvn. Ø

RENAULT

- har renommé

hvis De efter afrensningen foretager behandling med den specielle PM pandeplademaling.

INDENDØRS

Ved behandling af *indendørs træværk* er det meget vigtigt, at dette bliver afslebet med sandpapir og afvasket med salmiakvand d.v.s. almindelig 3-dobbelt kvalitet i forholdet 1 del til 4 dele vand. Den moderne Pleno syntetiske maling tørrer hurtigt. Når første strygning er tør, udfyldes huller og revner med linoliekit. Dersom der ikke er anledning til at foretage kitning, kan man afslutte med endnu en strygning med Pleno. Hvis man vil have en særlig blank og slidstærk overflade, anvendes til anden – eventuelt tredje – strygning Plenolux syntetiske emaille. For at opnå et smukt resultat, bør man altid slibe med sandpapir nummer 00 mellem hver strygning og anvende gode pensler.

Til væggene findes Coloton plastik maling i smukt afstemte pastelfarver. Påføring kan ske med pensel eller de moderne maleruller. Coloton kan også anvendes på tapet, og der skal sædvanligvis foretages to påføringer. Til første gang fortyndes med fra 30 til 50 procent vand –

alt efter hvor sugende underlaget er. Skulle tapetet enkelte steder have løsnet sig, kan man på bagsiden af disse tapetflader foretage strygning med Coloton og atter klappe tapetet på.

Er væggene kalkede eller limfarvede, skal de henholdsvis afskrabes eller afvaskes (helst begge dele), så de gamle lag kalk og limfarve fjernes. Huller og revner udfyldes med gibs udørt i vand. Gamle oliemalede vægge behøver kun at afvaskes med salmiakvand, før man maler med Coloton.

Gulvene trænger måske til fernis og lak, men herom fortæles i forbruger-nyt.

BROGET MALING

Zema cementgulvmaling bruges til *kældergulve*. Støvdanelse undgås, og gulvet bliver behageligt at gå på, men malingen holder ikke, hvor grundvandet danner fugtskjolder, og heller ikke på gulve i vaskekældre.

Zema Plast giver 2 à 3 farver i samme penselstrøg. Det er en meget dekorativ maling, der egner sig i hobby-rum og til kældre med oliebyr. Malingen kan også anvendes på trapper, i vinduesnicher og lignende steder, hvor man ønsker en særlig dekorativ virkning. Zema Plast

HAVEMANDENS HUSKESEDEL

FRUGTHAVEN. Nyplantning af træer og buske. Af æbler og pærer foretrækker man træer på svagt voksende rod, dværgtræer, og planter tæt, 5 x 2½ m. Ompodning udføres, når barken løsner villigt. Blommer (Victoria) og surkirsebær (Skyggemorel) forynges ved tilbageskæring og udtynding. Mod skurv på æbler og pærer sprøjtes med kobber- eller kviksølvmidler eller kombinerede midler af disse stoffer.

KØKKENHAVEN. Skaller og stikløg af zittauer lægges. Læg kun skaller af godkendt materiale. Et lille bad i en tynd opløsning af Tiuram lige før lægningen stimulerer væksten. Det er nu så tid for en lang række af urter, men vent med agurk, græskar og bønner. Køb kun frø af stammer, hvor der efter navnet er tilføjet et „P“ eller „S“ og et årstal. Det betyder, at sorten er afprøvet og godkendt. Blot må man huske, at stammerne er afprøvet til et bestemt formål. En tidlig kålsort egner sig slet ikke til opbevaring, og modsat vil en sildig sort først være tjenlig til brug sidst på sommeren. Læg nu sunde, forspirede kartofler. Jordbær kan også plantes om foråret, men her vil det tit være bedst at knibe blomsten af. Det bevirker en kraftigere vækst.

BLOMSTERHAVEN. Nye planer tilsås. Bedste plantetid for birk og mange andre løvfældende træer og buske. Roser beskæres. Udplantning af stedmoder, nelliker og forglemmigej. Såning af lathyrus, morgenfrue, godetia og mange andre. Under glas eller plasticfolie sår man aster, løvemund og tagetes.

For alle tre have dele gælder, at der må være passende næring til rådighed for planterne. 4-5 kg Nitrophoska pr. 100 kvm. vil passe de fleste planter, men til mange træplanter må der bruges lidt ekstra kali, og til frugttræer i græs tillige en ekstra gang salpeter. Af kali må man om foråret kun bruge svovlsur kali, da en lang række planter ikke tåler klor, som findes i den almindelige kaligødning.

egner sig for amatører, da malingen skal påføres temmelig rigelig og gerne med uregelmæssige strøg. For at øge holdbarheden og give malingen en smuk, linoleumsagtig glans, sluttes med Zema Plast lak.

HVILKEN MALING SKAL ANVENDES?

INDVENDIG										UDVENDIG										Hvilken maling skal anvendes?			
Trægulve	Cementgulve	Løfte	Vægge	Køkkenborde	Vinduer, karne	Døre, vinduer af teak	Døre, paneler	Vinduer	Døre	Trempeværk, bindingsværk	Blokhuse, skure, ru træværk	Flagstang, hovedmøbler	Mur, eternit, facade u. kalk	Tidl. kalkede flader	Rækværk, trådhegn, jern	Tagrender, nedløbsrør	Traktorer, landbrugsmaskiner	Pandeplader, bølgeblek		Nr.	Navn	Art	Rækkeevne
																			4066	Pleno	synt. maling	10-14 m² pr. liter	
																			4040	Rotex	oliemaling	10-12 m² pr. liter	
																				Favør	oliemaling		
																			4072	Plenolux	synt. maling	15 m² pr. liter	
																			4063	Coloton	plastic maling	10-14 m² pr. liter	
																				Ultrex Rustbeskytter			
																			4096	Ultrex grundfarve	synt.	6-12 m² pr. kg	
																			4097	Ultrex dækfarve	synt.	8-13 m² pr. kg	
																			4098	Ultrex Aluminit	synt.	10-15 m² pr. kg	
																			4033	Plenolux klar lak			
																			4080	Gulvolin			
																			4026	Ultrex Bådelak			
																			4035	Zema-Plast		5-7 m² pr. liter	
																			4041	Zema-Plast lak		8-9 m² pr. liter	
																				Rå linolie	olie		
																				Taxoleum			
																				Hylosan og Cuprinol			
																				Olitar træmaling		6-12 m² pr. liter	
																			4088	Ultrex træmaling		6 m² pr. kg	
																			3490	Creconto			

SAMVIRKE: Ansvarsh. redaktør: Eggert Nielsen. Redaktion, annonceafdeling, abonnementsafdeling, Njalsgade 15, Kbhvn. S. Telefon Central 4015. Samvirke påtager sig intet ansvar for manuskripter, fotografier eller tegninger, der uopfordret indsendes. Tryk: Egmont H. Petersen, København.

Lysbro
SPADER

BEDST KENDT

KENDT SOM DE BEDSTE

LYSBRO FABRIKER · SILKEBORG

Se mor - li'så meget
som far spiste...

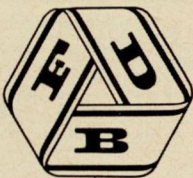
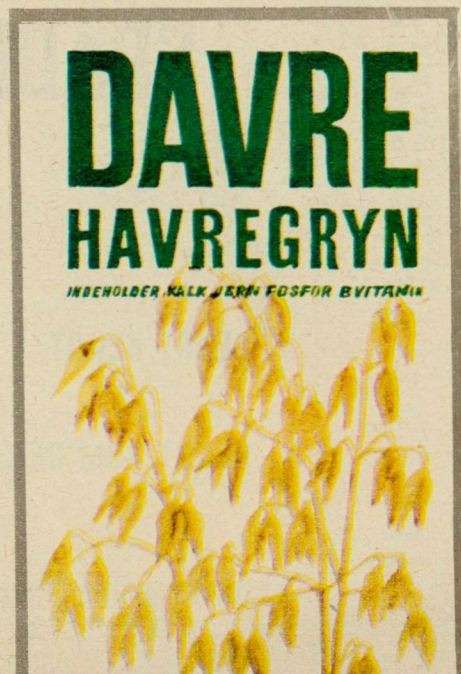
Ja, Dorte spiser sig stor og stærk i DAVRE gryn fra Brugsen - og hun elsker de lækre gryn med sukker og mælk.

DAVRE gryn indeholder kalk, jern, fosfor og B-vitaminer - som gør de nærende gryn selvskevne på hele familiens morgenbord.

**Begynd dagen
med DAVRE**

- og så får De endda dividende i

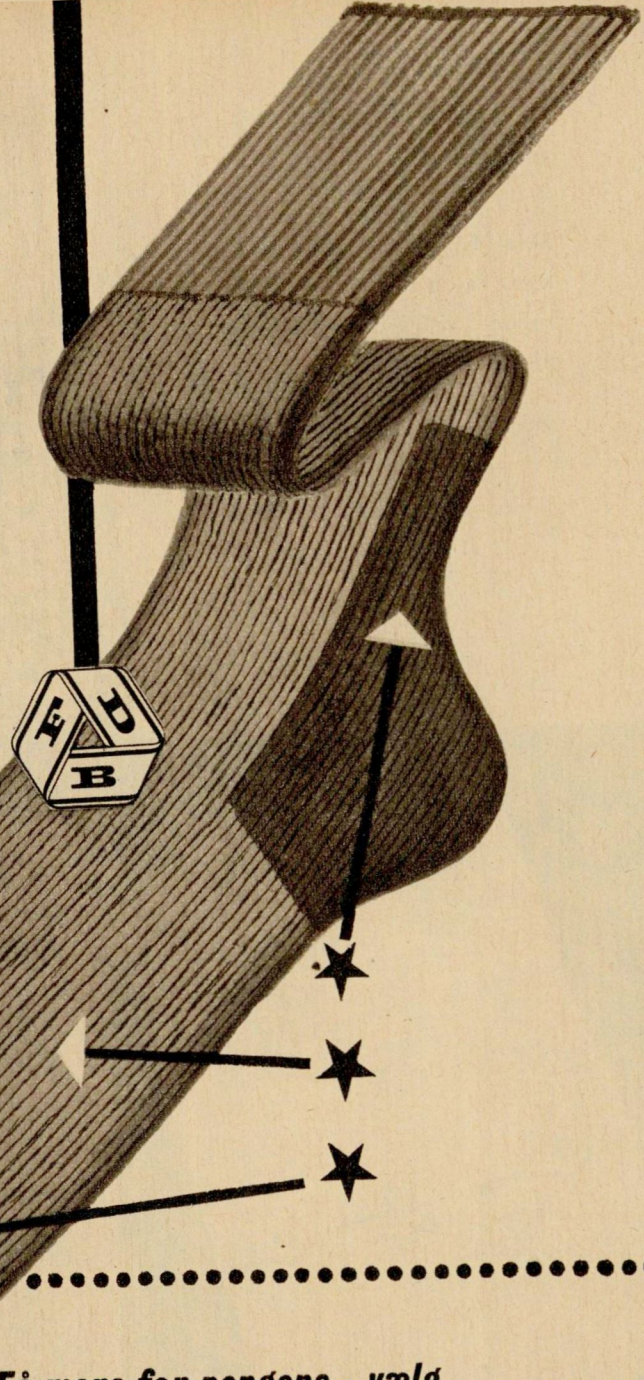
Brugsen

SLIDMAND arbejdssocken m.
3 måneders slidgaranti er frem-
stillet af 80 % uld og 20 %
nylon, der giver en fantastisk
styrke.

Foden er med behageligt uld-
foer, og den ekstra forstærkning
i tåen og højhælsforstærknin-
gen er af super-twist uld/nylon
50/50 %.

SLIDMAND sokken er derfor
velegnet til brug i såvel træsko
som gummistøvler. Fås i far-
verne: lyng, grå, army og sort
og koster 8,85

Slidmand
**Kvalitet
og slidstyrke**

**for meget
mere end
prisen...**

Slidmand fra FDB
Få mere for pengene - vælg
- og så får De endda dividende i BRUGSEN

Alt SLIDMAND arbejdstøj er syet med 3-nålssømme og er forsynet med alle de lommer, der er brug for.

SLIDMAND-navnet er garanti for den bedste forarbejdning og pasform, den fineste kvalitet og en helt igennem utrolig slidstyrke ... for meget mere end prisen.

Den praktiske battlebluse kan De få i 3 forskellige farver: khaki, blånistret og petrolfarvet **29,85**

SLIDMAND sportsskjorte i bekvem facon er af blødt, sanforiseret bomuld, der er fuldkommen appreturfri.

Skjorten fås i 2 ternede dessins, har brystlomme med klap og indlægsgstivere i flippet. **24,85**

SLIDMAND skjorten af kraftig, merceriseret bomuldsgabardine er krympefri og forstærket på alle udsatte steder. Selv efter utallige ganges vask er skjorten lige smuk og glat – også i flippet.

Pasformen er helt rigtig, skjorten fås kitfarvet i str. 36–44 **24,85**

Den praktiske battlebluse kan De få i 3 forskellige farver: khaki, blånistret og petrolfarvet **29,85**

Denne rummelige arbejdsjakke får De i farverne: blånistret og khaki **29,85**

Vi er glade for at kunne lancere en ny kvalitetsvare: de populære cowboybenklæder af sanforiseret blåt køper, som vi har kaldt FLYING DRAGON.

Disse praktiske cowboybenklæder har på begge opslag – se billedet – selv-lysende bånd, der i mørket virker beskyttende i trafikken. FLYING DRAGON fås i størrelser fra 6–16 år.

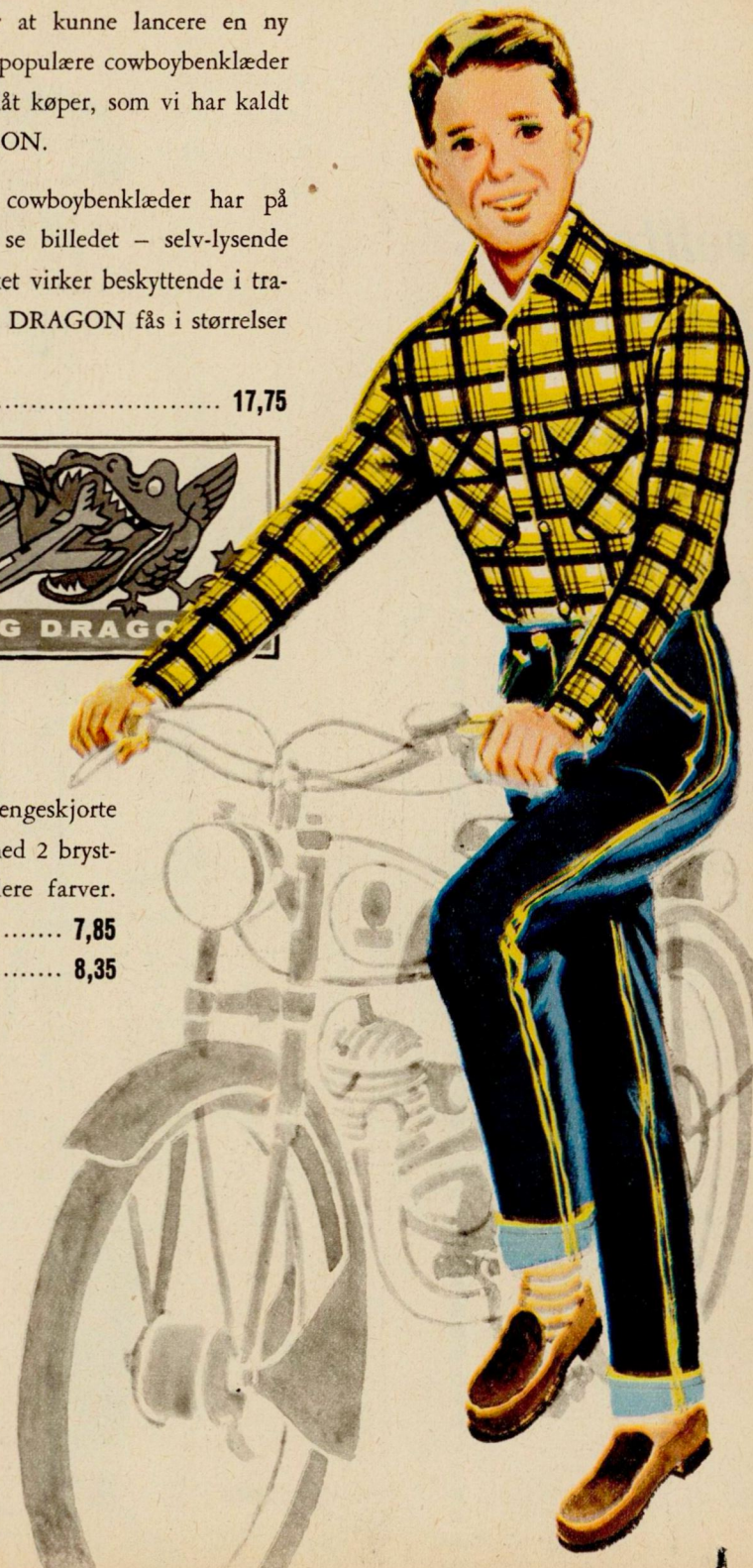
Str. 12 år **17,75**

Moderne ternet drengeskjorte af flonelstypen med 2 brystlommer. Fås i flere farver.

Str. 6–10 år **7,85**

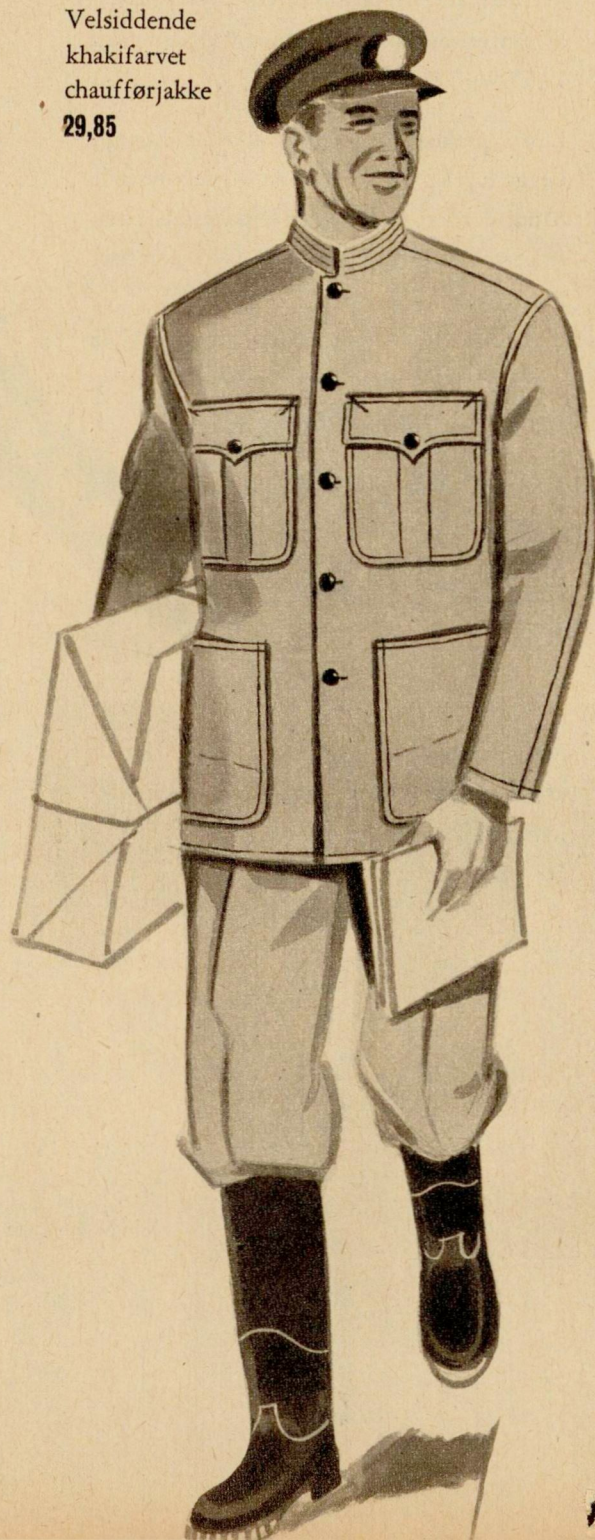
Str. 14–16 år **8,35**

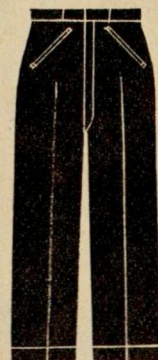
Kvalitet og slidstyrke for meget mere end prisen

Det gælder om at købe med omtanke d.v.s. vælge den gode kvalitet – den billigste i det lange løb. Den gode kvalitet hedder SLIDMAND, og det gælder for både arbejdstøj, sokker og skjorter. Lad Brugsen vise Dem udvalget, og bemærk SLIDMAND-deklarationen, for sådan deklareres kun de gode varer – de, der giver Dem kvalitet og slidstyrke for meget mere end prisen. '

Velsiddende
khakifarvet
chaufførjakke
29,85

Den rummelige og bekvemme kedeldragt kan De også få i blånistret, khakifarvet eller petrol 49,85

SLIDMAND
arbejds-
benklæder
fås i 3
farver:
blånistrede,
khaki og
petrol
og koster
29,85